

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 9. marraskuuta 2023
(OR. en)

15182/23

Toimielinten välinen asia:
2023/0397(COD)

ELARG 79
COWEB 137

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	9. marraskuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 692 final
Asia:	Ehdotus – EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 692 final.

Liite: COM(2023) 692 final

Bryssel 8.11.2023
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Länsi-Balkanin ja EU:n riittämätön sosioekonominen lähentyminen on ollut ongelma jo pitkään. Sitä ovat pahentaneet Venäjän Ukrainaa vastaan käymän provosoimattoman ja perusteettoman hyökkäyssodan taloudelliset vaikutukset ja sitä ennen covid-19-pandemia. Länsi-Balkanin BKT asukasta kohti ostovoimana ilmaistuna on 30–50 prosenttia EU:n keskiarvosta, eikä talouden lähentyminen etene riittävän nopeasti. Länsi-Balkanin, Euroopan unionin sekä liittymisprosessin kannalta on olennaisen tärkeää, että tämä lähentyminen nopeutuu. Suurempi lähentyminen helpottaa merkittävästi Länsi-Balkanin yhdentymistä EU:hun.

Taloudellinen lähentyminen on EU-jäsenyyden tuomien etujen ydintä. EU:n viidennen laajentumisen seurauksena osa uudemmissa jäsenvaltioista on saavuttanut tulotason, joka on vähintään 90 prosenttia EU:n keskiarvosta. Tämä kokemus osoittaa, miten sisämarkkinoiden jäsenyydestä johtuva taloudellinen yhentyminen ja markkinoiden avautuminen sekä koheesiopolitiikka vaikuttavat taloudelliseen lähentymiseen. Alueen erityispiirteiden vuoksi asteittainen yhentyminen sisämarkkinoihin jo ennen liittymistä voi mahdollistaa joidenkin etujen saamisen aikaisemmin. Tällaista asteittaista yhentymistä on valmisteltava huolellisesti, ja sitä edeltäviin valmistelutoimenpiteisiin pitäisi kuulua tiivis alueellinen yhteistyö ja yhentyminen.

Tältä pohjalta komissio on laatinut Länsi-Balkanin **kasvusuunnitelman** (joka esitetään yksityiskohtaisesti ehdotuksen kanssa samaan aikaan annettavassa komission tiedonannossa). Suunnitelma perustuu neljään pilariin:

- tehostettu taloudellinen yhentyminen Euroopan unionin kanssa
- taloudellinen yhentyminen Länsi-Balkanin maiden kesken ja niiden yhteiset alueelliset markkinat
- perustavanlaatuiset uudistukset
- rahoitustuen lisääminen.

Tämän tukivälineen on tarkoitus toimia kasvusuunnitelman keskeisenä osatekijänä, jolla lisätään merkittävästi rahoitustukea kunnianhimoisen uudistusohjelman pohjalta. Ohjelmassa keskitytään tarvittaviin sosioekonomisiin uudistuksiin sekä perustavanlaatuisiin uudistuksiin, jotka koskevat muun muassa oikeusvaltioperiaatetta ja kohdennettuja investointeja. Tukivälineeseen liitetään tiukat ehdot luomalla uudistusten toteuttamiseen perustuva maksumekanismi. Tällainen lähestymistapa edellyttää täysin uutta mallia, joka poikkeaa tällä hetkellä käytettävissä olevista ulkoisen avun välineistä.

Liittymistä valmistelevasta tukivälineestä, jäljempänä 'IPA III', Länsi-Balkanille ja Turkille tällä hetkellä myönnettävä rahoitustuki jatkuu nykyisessä muodossaan. Sen tavoitteena on kansallisen lainsäädännön ja julkishallinnon lähentäminen EU:n säännöstöön ja normeihin tulevaa unionin jäsenyyttä silmällä pitäen.

Uudella tukivälineellä täydennetään näin ollen IPA III -lähestymistapaa keskittymällä sosiaalisen ja taloudellisen kasvun erityisiin taustatekijöihin.

Lisäksi IPA III -tukivälineessä keskitytään tulosperusteiseen ohjelmasuunnitteluprosessiin, kun taas uuteen tukivälineeseen liittyy ennakkoehtoihin perustuva maksumekanismi, jossa

avustuksia ja lainoja yhdistetään innovatiivisesti. Tämä kannustaa tuensaaajia entistä tehokkaammin toteuttamaan keskeisiä rakenneuudistuksia.

Kasvusuunnitelman tarjoamien mahdollisuuksien täydeksi hyödyntämiseksi kukin tuensaaaja laatii uudistusohjelman, jossa esitetään keskeiset toimenpiteet, jotka kukin tuensaaaja aikoo toteuttaa vuosina 2024–2027 nopeuttaakseen sosioekonomista kehitystä ja lähentymistä EU:n kanssa. Uudistusohjelmasta neuvotellaan komission kanssa, minkä jälkeen komissio arvioi ja hyväksyy sen.

Uudistusohjelma on yhdenmukainen tuensaaajan kasvustrategian kanssa, joka puolestaan on linjassa laajentumisprosessin kanssa. Uudistusohjelman avulla edistetään liittymisprosessissa yksilöityjä keskeisiä perustavanlaatuisia uudistuksia sekä joukkoa aiemmissa talouden uudistusohjelmissa yksilöityjä **keskeisiä sosioekonomisia uudistuksia**, jotka sisällytetään vastedes uudistusohjelmiin. Tämä toteutetaan nopeuttamalla asiaankuuluvia ja toisiinsa liittyviä **investointeja** Global Gateway -strategian alueellisen Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelman puitteissa.

Nämä investoinnit toteutetaan Länsi-Balkanin investointikehyksen, jäljempänä 'WBIF', kautta aloilla, jotka vaikuttavat keskeisesti sosioekonomiseen kehitykseen: yhteydet (liikenne mukaan lukien), energia, vihreä siirtymä ja digitalisaatio sekä koulutus ja osaamisen kehittäminen. Aiheeseen liittyviä hankkeita tai ohjelmia toteutetaan yhteistyössä kansainvälisten rahoituslaitosten ja EU:n jäsenvaltioiden kehityspankkien kanssa, ja niillä houkutellaan lisäinvestointeja näiltä tahoilta ja yksityiseltä sektorilta.

Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvuväline vuosiksi 2024–2027 täydentää IPA III -välinettä. Välineestä on tehty joustava, ja se mukautuu tavoitteeseen perustavanlaatuisten sosioekonomisten uudistusten nopeuttamisesta ja alueen tuomisesta lähemmäs EU:ta niin, että samalla varmistetaan varojen ennakoitavuus, läpinäkyvyys ja niihin liittyvä vastuuvälineellisyys.

Länsi-Balkanin mailla on mahdollisuus toteuttaa kohdennettuja uudistuksia yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden kanssa teknisen tuen välineen puitteissa, sillä yhteistyö jäsenvaltioiden kanssa uudistusten täytäntöönpanossa voi edistää nopeampaa liittymistä ja yhdistymistä. Komissio arvioi teknisen tuen välineen tämänhetkisen pilottihankkeen tuloksia ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden kanssa ja tutkii edelleen, miten voidaan helpottaa niiden osallistumista useiden maiden yhteisiin uudistushankkeisiin teknisen tuen välineen puitteissa.

Ehdotetun tukivälineen avulla unioni voi yhdistää poliittisen tavoitteensa ja taloudellisen vipuvaikutuksensa sen pitkän aikavälin sitoumuksen mukaisesti, jonka se on antanut Länsi-Balkanin tuensaaajiin nähden niiden tiellä kohti EU:n jäsenyyttä.

Tukivälineen täytäntöönpanoon vuosina 2024–2027 varataan enintään 6 miljardia euroa (käypinä hintoina) kaikentyyppistä tukea varten. Tästä summasta enintään 2 miljardia euroa on tukea, jota ei makseta takaisin, ja 4 miljardia euroa unionin myöntämiä edullisia lainoja. Rahoitusvastuut lainoja varten luodussa yhteisessä vararahastossa rahoitetaan 2 miljardin euron tuesta, jota ei makseta takaisin.

Tukivälineen tuki, jota ei makseta takaisin, rahoitetaan monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeeseen 6 kuuluvista lisävaroista osana monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistusta. Tämän vuoksi monivuotisesta rahoituskehyksestä annetun asetuksen muuttamista koskevassa

ehdotuksessa¹ vahvistetaan, että otsakkeeseen 6 lisätään 2 miljardia euroa Länsi-Balkanille annettavaa tukea varten.

Uusi tukiväline pannaan täytäntöön mekanismeilla, jotka on valittu uudistusten ja niihin liittyvien investointien nopean toteuttamisen maksimoimiseksi. Samalla ylläpidetään tarvittavia tarkastuksia ja minimoidaan komissiolle, tuensaajille ja muille täytäntöönpanokumppaneille aiheutuva hallinnollinen rasitus.

Tukea annetaan kahden täytäntöönpanomekanismin kautta: 1) tuensaajien kansallisiin talousarvioihin ohjattava suora tuki ja 2) infrastruktuuri-investoinneille WBIF:n kautta annettava tuki.

Vähintään puolet tukivälineen tukemiseen käytettävissä olevasta kokonaismäärästä, noin 3 miljardia euroa, osoitetaan vaiheittain WBIF:lle. Tähän summaan kuuluu koko tukimäärä, jota ei makseta takaisin, ja siitä on vähennetty määrärahat, jotka on varattu teknisen ja hallinnollisen avun antamiseen tukivälineen täytäntöönpanoa varten sekä rahoitusvastuiden rahoittamiseen, kuten jäljempänä kuvataan.

Pääomasijoitusten ohjaaminen WBIF:n kautta tarjoaa lisävarmuutta fidusiaarisia riskejä vastaan, koska WBIF:llä on vakiintuneet varainhoidon valvontajärjestelmät, jotka perustuvat myös täytäntöönpanosta vastaavien rahoituslaitosten pilariarvioituihin valvontastandardeihin. WBIF tarjoaa yhtenäisen kehyksen Euroopan komission, jäsenvaltioiden, kahdenvälisen avunantajien ja rahoituslaitosten väliselle yhteistyölle. Kaikki investoinnit perustuvat vahingon välttämisen periaatteeseen ja ”ketään ei jätetä” -periaatteeseen. Lisäksi niillä edistetään laajempaa tavoitetta eli autetaan aluetta siirtymään kohti vihreää, ilmastoneutraalia, ilmastokestävää, digitaalista ja osallistavaa taloutta, joka on yhdenmukainen EU:n sääntöjen ja normien kanssa.

Vaikka edellä mainitut kaksi mekanismia kattavat suurimman osan varoista, pieni osa tukivälineen talousarviosta (1,5 %) varataan tukivälineen täytäntöönpanoon liittyvään tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelutoimiin, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, joita tukivälineen hallinnointi ja sen tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät, erityisesti selvityksiin, asiantuntijakokouksiin, koulutuksiin, tuensaajaviranomaisten kuulemisiin, konferensseihin, sidosryhmien kuulemiseen, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien osallistavat yhteystoimet, sekä unionin poliittisia painopisteitä koskevaan toimielinten viestintään. Menoihin voidaan lukea myös kustannukset, joita aiheutuu muista tukitoimista, kuten laadunvalvonnasta ja hankkeiden tai ohjelmien seurannasta kentällä, sekä vertaisneuvonnasta ja uudistusten ja investointien arviointiin ja toteuttamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista.

Suorat maksut kansallisiin talousarvioihin ja varojen asettaminen saataville investointiehdotusten toimittamiseksi WBIF:n operatiivisen johtoryhmän lausuntoa varten edellyttävät edistymistä ja tuensaajien uudistusohjelmissa määriteltyjen **maksuehtojen** täyttymistä. Maksuehdot muodostuvat tiettyjen sosioekonomisten uudistusten laadullisista ja määrällisistä tavoitteista ja niihin liittyvästä aikataulusta, jotta voidaan vauhdittaa kasvua, saattaa kumppanit kestävän lähentymisen tielle ja saada ne keskittymään tiettyihin uudistuksiin, jotka liittyvät laajentumisprosessin perusasioihin, kuten oikeusvaltioperiaatteeseen sekä korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseen.

Makrotaloudellinen vakaus, moitteeton julkinen varainhoito sekä talousarvion läpinäkyvyys ja valvonta ovat yleisiä maksuehtoja, joiden on täytyttävä varojen vapauttamiseksi. **Maksut**

¹ COM(2023) 337 final.

suoritetaan ennakoon sovitun puolivuositaisen aikataulun mukaisesti. Maksut perustuvat tuensaajien asianmukaisesti perusteltuihin varojen vapauttamista koskeviin pyyntöihin, ja ennen maksua komissio tarkistaa maksuehtojen täyttymisen. Jos maksuehdot eivät täyty, komissio pidättää tai vähentää vastaavan määrän maksusta.

Pidätetyt varat voidaan maksaa 12 kuukauden kuluessa uudistusohjelmassa vahvistetusta alkuperäisestä määräajasta edellyttäen, että maksuehdot täyttyvät. Ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna määräaikaa olisi pidennettävä 24 kuukauteen. Muussa tapauksessa vastaava määrä voidaan vähentää tuensaajan määrärahoista ja jakaa uudelleen muiden tuensaajien kesken seuraavina vuosina.

Kansallisiin talousarvioihin myönnettävää rahoitusta varten ehdotetaan monitasoista tarkastus- ja valvontajärjestelmää. Ensinnäkin tuensaajien tarkastus- ja valvontajärjestelmät uudistetaan tarvittaessa osana maiden uudistusohjelmiin kirjattuja uudistuksia. Toiseksi komissio voi tehdä yksityiskohtaisia järjestelmätarkastuksia kansallisista talousarvion toteuttamisen järjestelmistä milloin tahansa hankesyklin aikana. Jos täytäntöönpano tapahtuu välillisen hallinnoinnin tai rahoituslähteiden yhdistämisen (WBIF) avulla, komissio tukeutuu pilariarvioitujen yhteisöjen valvontajärjestelmiin. Näihin kuuluvat sen omien järjestelmien lisäksi kansainväliset rahoituslaitokset ja EU:n jäsenvaltioiden kehityspankit.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Tästä tukivälineestä myönnettävä tuki on yhdenmukaista Länsi-Balkanille muista EU:n välineistä, erityisesti IPA III:sta, myönnettävän kahdenvälisen tuen kanssa ja täydentää sitä. Se on jatkoa nykyiselle tuelle ja vahvistaa sitä ja antaa alueelle mahdollisuuden nopeuttaa Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelman täytäntöönpanoa. Tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota aloihin, jotka todennäköisesti vaikuttavat keskeisesti sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen: yhteydet, liikenne, energia, vihreä siirtymä ja digitalisaatio, innovointi, koulutus ja osaamisen kehittäminen.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Asetuksen täytäntöönpano on yhdenmukaista muiden ulkoisen toiminnan ja ulkopolitiikan alojen (kuten laajentumisneuvottelujen ja liittymistä valmistelevan tuen) kanssa. Tukiväline täydentää näitä toimia nopeuttamalla alueen sosioekonomista lähentymistä EU:n kanssa valmisteltaessa tulevaa unionin jäsenyyttä.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 212 ja 322 artiklaan. Komissio esittää sen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklassa vahvistettua menettelyä noudattaen.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Ehdotetulla tukivälineellä pyritään tukemaan Länsi-Balkanin tuensaajia, jotta ne voisivat lähentyä Euroopan unionin kanssa laajentumispolitiikan yhteydessä, joten unionilla on parhaat mahdollisuudet antaa tällaista tukea. Ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden valmistelua unionin jäsenyyteen voidaan parhaiten edistää unionin tasolla.

Kun otetaan huomioon tarvittavan avun mittasuhteet, EU:lla on ainutlaatuinen asema antaa Länsi-Balkanille pitkäkestoista ulkoista apua oikea-aikaisesti, koordinoitusti ja ennakoitavasti. EU voi hyödyntää lainanottokapasiteettiaan ja antaa Länsi-Balkanin maille luottoja edullisin ehdoin. Se voi myös antaa tukea, jota ei makseta takaisin, ja takauksia monivuotisella perspektiivillä.

Edustustojensa ansiosta EU voi varmistaa, että tietoa kuhunkin tuensaajaan vaikuttavista kehityskuluista on saatavilla kattavasti. Näin EU pysyy ajan tasalla uusista tarpeista ja olosuhteista ja voi mukauttaa tuen muuttuviin tarpeisiin tiiviissä yhteistyössä muiden kahdenvälisten tai monenvälisten avunantajien kanssa.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska siinä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan tasolla.

Tukivälinettä ehdotetaan kohdennetuksi toimeksi nopeutettujen uudistusten tukemiseksi alueella, jonka on kurottava kiinni välimatkaa EU:hun, jotta varmistetaan EU:n sujuva ja molempia osapuolia hyödyttävä laajentuminen. Välineen rakenne perustuu mahdollisimman pitkälle olemassa olevaan tukirakenteeseen (IPA III) tai samoihin rahoitusmalleihin (esimerkiksi WBIF) tai olemassa oleviin mutta yksinkertaistettuihin välineisiin (tulospäätökset välineet).

- **Toimintatavan valinta**

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 212 artiklan mukaisesti toimenpiteet yhteistyön toteuttamiseksi kolmansien maiden kanssa hyväksytään tavanomaista lainsäädäntömenettelyä noudattaen. Kyseisten määräysten mukaisesti tämä ehdotus on muodoltaan asetus, jotta voidaan varmistaa sen yhdenmukainen soveltaminen, kaikilta osin sitova luonne ja suora sovellettavuus.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Virallista sidosryhmien kuulemistä ei voitu toteuttaa ehdotuksen valmistelun kiireellisuuden vuoksi. Tavoitteena on, että lainsäädäntövallan käyttäjät voisivat hyväksyä ehdotuksen hyvissä ajoin, jotta sitä voitaisiin alkaa soveltaa vuoden 2024 alusta alkaen.

EU varmistaa asianmukaisen viestinnän ja näkyvyyden tämän tukivälineen tavoitteista ja sen soveltamisalaan kuuluvista toimista Länsi-Balkanin maissa, unionissa ja laajemmaltikin.

- **Vaikutustenarviointi**

Ehdotuksen poliittisen kiireellisuuden vuoksi vaikutustenarviointia ei voitu tehdä. Ehdotuksen tausta-aineisto esitetään analyttisessä asiakirjassa, joka laaditaan komission yksiköiden valmisteluasiakirjana kolmen kuukauden kuluessa aloitteen hyväksymisestä.

- **Perusoikeudet**

Välineestä myönnettävän tuen ennakkoehdona on, että Länsi-Balkanin tuensaajat jatkavat demokratian mekanismien noudattamista ja sen instituutioiden kunnioittamista,

parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä ja oikeusvaltioperiaate mukaan lukien, ja että ne takaavat ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien oikeuksien, kunnioittamisen. Viranomaisten sitoutuminen uudistuksiin ja vahva poliittinen tahto ovat myönteinen merkki. Tämän vahvistaa komission tiedonantoon vuoden 2023 laajentumispaketista sisältyvä arvio kumppanien EU:hun liittymisen valmistelujen tilasta.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Tukivälineen kautta myönnetään vuosina 2024–2027 enintään 6 miljardia euroa kaikentyyppistä tukea varten. Tästä summasta 2 miljardia euroa on tukea, jota ei makseta takaisin, ja 4 miljardia euroa unionin myöntämiä edullisia lainoja.

Tukivälineen avustukset rahoitetaan monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeen 6 lisävaroista, joita ehdotetaan osana monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistusta. Monivuotista rahoituskehystä koskevan asetuksen muutoksessa esitetään 2 miljardin euron lisäämistä otsakkeeseen 6 Länsi-Balkanille annettavaa apua varten.

Yhteisen vararahaston lainojen rahoitusaste on 9 prosenttia, ja tämä rahoitus tulee monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistuksen yhteydessä ehdotetuista 2 miljardista eurosta, jotka muodostavat tukivälineen kokonaismäärärahat.

Tuesta, jota ei makseta takaisin, osoitetaan 1,5 prosenttia (30 miljoonaa euroa) tukivälineen hallinnointiin liittyviin teknisen ja hallinnollisen avun menoihin, kuten seuranta-, viestintä-, tarkastus- ja arviointikustannuksiin.

Jäljelle jäävä osa tuesta, jota ei makseta takaisin, sekä lainaosuus jaetaan liitteessä I olevan kaavan mukaisesti siten, että otetaan huomioon sekä tuensaajan väestön osuus Länsi-Balkanin alueen kokonaisväestöstä että Länsi-Balkanin alueen keskimääräisen asukaskohtaisen BKT:n suhde asianomaisen tuensaajan BKT:hen siten, että väestötekijän painotuskerroin on 60 prosenttia ja BKT-tekijän 40 prosenttia.

5. LISÄTIEDOT

- **Täytäntöönpano, seuranta, arviointi ja raportointi**

Asetuksessa vahvistetaan täytäntöönpanoa, seuranta, raportointia ja arviointia koskevat yksityiskohtaiset säännökset.

Välineen täytäntöönpano tapahtuu varainhoitoasetuksessa säädettyjen muotojen ja täytäntöönpanomenetelmien mukaisesti.

Komissio seuraa tukivälineen täytäntöönpanoa jatkuvasti. Komission yksiköt tekevät perussopimuksia kaikilta osin noudattaen tukivälineen täytäntöönpanossa yhteistyötä Euroopan ulkosuhdehallinnon kanssa varmistaakseen unionin ulkoisen toiminnan johdonmukaisuuden. Serbian ja Kosovon osalta Euroopan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja komission varapuheenjohtaja toimittaa arvionsa Serbian ja Kosovon välisten suhteiden normalisointia koskevan vuoropuhelun edistäjän ominaisuudessa.

Tuensaajien olisi otettava käyttöön seurantajärjestelmä, joka perustuu komission vahvistamiin kriteereihin. Tuensaajien odotetaan raportoivan komissiolle vuosittain uudistusohjelmiansa täytäntöönpanosta. Tähän sisältyy raportointi uudistusohjelmissa esitettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ja siinä saavutetusta edistyksestä, tuensaajien sisäisen valvonnan järjestelmien

parantamisesta, tuensaajien talousarvioiden toteuttamisesta sekä mahdollisista aiheuttomasti maksetuista tai väärinkäytetyistä ja EU:n lopulta takaisin perimistä määristä.

Komissio toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja asetuksen 27 artiklassa tarkoitetulle komitealle vuotuisen arvion tukivälineestä myönnettyjen varojen käytöstä.

Komissio tekee myös asetuksen jälkiarvioinnin.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Tällä asetuksella perustetaan Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline.

Asetuksen I luku (Yleiset säännökset) kattaa tukivälineen kohteen (1 artikla), määritelmät (2 artikla), tukivälineen yleiset ja erityistavoitteet (3 artikla), yleiset periaatteet (4 artikla) ja tuen ennakkoehdot (5 artikla).

Asetuksen II luvussa säädetään tukivälineen rahoitusta ja täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Asetuksen 6 artiklassa vahvistetaan i) tukivälineen määrärahat, jotka muodostuvat rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, sekä teknisestä ja hallinnollisesta avusta, ja ii) lainojen muodossa annettava tuki. Asetuksen 7 artiklassa esitetään tukivälineen yksityiskohtaiset täytäntöönpanomuodot eli suora ja välillinen hallinnointi varainhoitoasetuksen mukaisesti. Asetuksen 8 artiklassa vahvistetaan tukivälineeseen sovellettavat tukikelpoisuutta ja alkuperää koskevat säännöt. Lisäksi siinä vahvistetaan, että myöntämismenettelyjä koskevia sääntöjä voidaan rajoittaa toiminnan luonteen vuoksi tai silloin, kun toiminta vaikuttaa turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen. Asetuksen 9 artikla kattaa komission ja tuensaajien välisen tukivälinettä koskevan sopimuksen, jossa vahvistetaan erityisesti tarkastus- ja valvontasäännökset sekä maksujen suorittamista koskevat velvoitteet ja ehdot. Siirtoja, vuotuisia eriä ja maksusitoumusmäärärahoja koskevat säännökset sisältyvät 10 artiklaan.

Asetuksen III luvussa (Uudistusohjelmat) esitetään uudistusohjelmien laatimista koskevat vaatimukset ja perusteet (11 artikla) sekä rahoituksen yleiset periaatteet, mukaan lukien maksuehdot (12 artikla). Asetuksen 13 artiklassa esitetään yksityiskohtaisesti uudistusohjelmat, jotka tuensaajien on toimitettava, tähän liittyvä menettely sekä asiat, jotka uudistusohjelmien olisi sisällettävä, mukaan lukien tukivälineestä rahoitettavat uudistukset ja investointialat, sekä järjestelmät tukivälineestä myönnettyjen varojen käyttöön liittyvien sääntöjenvastaisuuksien, petosten, lahjonnan ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi.

Komissio arvioi uudistusohjelmat 14 artiklassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti ja tekee 15 artiklassa tarkoitetun täytäntöönpanopäätöksen, jossa vahvistetaan muun muassa lainatuen ohjeellinen määrä, joka maksetaan, jos maksuehdot täyttyvät tyydyttävästi, määräaika maksuehtojen täyttämiseksi sekä ennakkomaksut, jotka tuensaajille voidaan suorittaa. Asetuksen 16 artiklassa säädetään komission ja tuensaajan mahdollisuudesta tehdä ehdotuksia uudistusohjelman muuttamiseksi.

Asetuksen 17 artikla kattaa komission ja kunkin tuensaajan väliset lainasopimukset sekä säännöt, jotka koskevat komission lainanottoa markkinoilla. Asetuksen 18 artiklassa vahvistetaan rahoitusaste ja menettely sen tarkistamiseksi. Asetuksen 19 artiklassa säädetään mekanismista, jolla rahoitetaan investointeja Länsi-Balkanin investointikehyksestä tukivälineen puitteissa.

Tuensaajille suoritettavia ennakkomaksuja koskevat säännöt vahvistetaan 20 artiklassa; maksaminen edellyttää, että 5 artiklan mukaiset ennakkoehdot täyttyvät. Asetuksen 21 artiklassa esitetään yksityiskohtaisesti, miten maksut suoritetaan, kun sekä makrotaloudelliseen vakauteen, moitteettomaan julkiseen varainhoitoon ja talousarvion läpinäkyvyyteen ja valvontaan liittyvät yleiset edellytykset että uudistusohjelmissa vahvistetut maksuehdot täyttyvät.

Maksut suoritetaan puolivuositain sen jälkeen, kun tuensaaja on esittänyt varojen vapauttamista koskevan pyynnön, jossa osoitetaan, että asiaankuuluvat maksuehdot täyttyvät tyydyttävästi laadullisten ja määrällisten tavoitteiden osalta. Jos komissio antaa kielteisen arvion, myönnettävästä määrästä pidetään osuus, joka vastaa täyttämättömiä maksuehtoja. Pidätetyt varat vapautetaan vasta, kun tuensaaja on myöhemmän esittämänsä varojen vapauttamista koskevan pyynnön yhteydessä perustellut asianmukaisesti, että se on toteuttanut tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että asiaankuuluvat maksuehdot täyttyvät tyydyttävästi. Jos näin ei ole, komissio voi jakaa määrät uudelleen muiden tuensaajien kesken. Kyseisessä artiklassa säädetään myös, että laadullisista tai määrällisistä tavoitteista, joita ei ole saavutettu 31 päivään joulukuuta 2028 mennessä, ei makseta mitään määriä. Samalla siinä valtuutetaan komissio alentamaan määriä, jos tuensaajan toiminta vaikuttaa unionin taloudellisiin etuihin tai jos tuensaajat laiminlyövät vakavasti tukivälineen puitteissa tehdyistä sopimuksista johtuvaa velvoitetta.

Asetuksen IV luvussa (Unionin taloudellisten etujen suojaaminen) vahvistetaan säännökset, joita komission ja tuensaajien on noudatettava varmistaa tukivälineen täytäntöönpanon tehokas valvonta. Asetuksen 22 artiklassa täsmennetään velvoitteet, jotka on kirjattava tukiväline- ja lainasopimuksiin. Niihin sisältyy tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä unionin taloudellisia etuja vahingoittavien petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi, päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi ja oikeudellisiin toimiin ryhtymiseksi väärinkäytettyjen varojen takaisin perimiseksi. Lisäksi täsmennetään velvoitteet, jotka koskevat riittävien tietojen keräämistä tukivälineen varojen saajista ja tapauksen mukaan oikeuksien myöntämisestä komissiolle, Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) ja Euroopan syyttäjänvirastolle (EPPO). Tämän artiklan nojalla komissio voi myös vähentää määriä tai periä ne takaisin, jos tuensaajien toiminta vaikuttaa unionin taloudellisiin etuihin tai jos tuensaajat laiminlyövät vakavasti tukivälineen puitteissa tehdyistä sopimuksista johtuvaa velvoitetta. Asetuksen 23 artiklassa vahvistetaan tuensaajien sisäisiä valvontajärjestelmiä koskevat säännökset.

Asetuksen V luku (Seuranta, raportointi ja arviointi) kattaa säännökset, jotka koskevat seurannassa ja arvioinnissa käytettävien indikaattoreiden ja tuloskehysten vahvistamista (24 artikla) ja tukivälineen jälkiarviointia (25 artikla).

Asetusehdotuksen VI luvussa (Loppusäännökset) säädetään siirretyn säädösvallan käytöstä rahoitusasteen osalta (26 artikla), komiteamenettelystä (27 artikla), tiedottamisesta, viestinnästä ja julkisuudesta (28 artikla) ja voimaantulosta (29 artikla).

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS**Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka
ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen
212 artiklan ja 322 artiklan 1 kohdan,
ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,
ottavat huomioon tilintarkastustuomioistuimen lausunnon,
noudattavat tavallista lainsäätämismenettelyä,
sekä katsovat seuraavaa:

- (1) On unionin ja sen Länsi-Balkanin kumppaneiden² yhteisen edun mukaista edistää pyrkimyksiä uudistaa näiden kumppaneiden poliittisia, oikeudellisia ja taloudellisia järjestelmiä niiden tulevaa unionin jäsenyyttä silmällä pitäen. Mahdollisuus liittyä unioniin on voimakas kimmoke tehdä positiivisia demokraattisia, poliittisia, taloudellisia ja yhteiskunnallisia muutoksia.
- (2) Joitakin unionin jäsenyyden etuja on aikaistettava ennen liittymistä. Taloudellinen lähentyminen on näiden etujen ydintä. Tällä hetkellä Länsi-Balkanin BKT asukasta kohti ostovoimana ilmaistuna on edelleen alhainen, 30–50 prosenttia EU:n keskiarvosta, eikä talouden lähentyminen etene riittävän nopeasti.
- (3) Tämän eron kaventamiseksi Euroopan komissio hyväksyi tiedonannon Länsi-Balkanin kasvusuunnitelmasta, joka perustuu neljään pilariin. Pilarit ovat a) EU:n sisämarkkinoihin yhdentymisen lisääminen, b) EU:n sääntöihin ja normeihin perustuvan alueellisen taloudellisen yhdentymisen edistäminen siten, että pannaan kaikilta osin täytäntöön olemassa oleva yhteisiä alueellisia markkinoita koskeva toimintasuunnitelma, c) sellaisten uudistusten syventäminen, joilla pyritään vauhdittamaan alueen kasvua, edistämään taloudellista lähentymistä ja vahvistamaan alueellista vakautta, ja d) uuden rahoitusvälineen, Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen, perustaminen.
- (4) Kasvusuunnitelman täytäntöönpano edellyttää lisärahoitusta erityisesti uudesta rahoitusvälineestä eli uudistus- ja kasvutukivälineestä, jotta aluetta voidaan auttaa kasvua edistävien uudistusten, alueellisen yhdentymisen ja yhteisten alueellisten markkinoiden täytäntöönpanossa.
- (5) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota investointialoihin, jotka todennäköisesti vaikuttavat keskeisesti sosiaaliseen ja

² Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo*, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia.

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

taloudelliseen kehitykseen: yhteydet (liikenne mukaan lukien), energia, vihreä siirtymä ja digitalisaatio sekä koulutus ja osaamisen kehittäminen.

- (6) Liikenneinfrastruktuuri on olennaisen tärkeä tekijä Länsi-Balkanin kumppanien ja EU:n välisten yhteyksien parantamisen kannalta. Sen olisi edistettävä alueen yhdentymistä unioniin. Komissio sisällytti Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) tarkistamista koskevaan ehdotukseensa Länsi-Balkanin aluetta halkovan uuden käytävän (Länsi-Balkanin ja itäisen Välimeren käytävä). TEN-T-verkon olisi oltava vertailukohta alueen liikenneinfrastruktuurin rahoittamisessa.
- (7) Tukivälineestä olisi tuettava investointeja ja uudistuksia, joilla edistetään tuensaajien siirtymistä kohti talouden ja yhteiskunnan digitalisaatiota komission tiedonannossa ”2030 Digitaalinen kompassi: eurooppalainen lähestymistapa digitaalista vuosikymmentä varten”³ esitetyn vuoteen 2030 tähtäävän vision mukaisesti. Tukivälineen avulla olisi pyrittävä helpottamaan tuensaajien unioniin liittyvien yleisten päämäärien ja digitalisaatiotavoitteiden saavuttamista. Kuten komissio totesi 15 päivänä kesäkuuta 2023 antamassaan tiedonannossa⁴, 5G-kyberturvallisuusvälineistön olisi oltava vertailukohta EU:n rahoituksessa toimille, joilla varmistetaan digitaalisen infrastruktuurin turvallisuus, häiriönsietokyky ja eheyden suojaaminen alueella.
- (8) Tukivälineestä myönnettävä unionin tuki ei saisi korvata Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529⁵ mukaista kahdenvälistä ja alueellista tukea, jossa keskitytään edunsaajien valmisteleminen unionin jäsenyyttä varten, vaan sen olisi täydennettävä muita tukimuotoja ja sen yhteydessä olisi käytettävä mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevia mekanismeja ja rakenteita. Lähestymistavan olisi perustuttava olemassa oleviin laajentumisen menettelytapoihin, erityisesti vuoden 2020 tarkistettuihin menettelytapoihin⁶, ja samana vuonna laadittuun talous- ja investointisuunnitelmaan⁷.
- (9) Tukivälineen tuella olisi pyrittävä saavuttamaan välineen yleiset ja erityistavoitteet, ja sitä myönnettäessä olisi noudatettava vahvistettuja kriteerejä ja selkeitä maksuehtoja. Tukivälineen yleisinä tavoitteina olisi oltava alueellisen taloudellisen yhdentymisen nopeuttaminen, asteittainen yhdentymisen unionin sisämarkkinoihin, Länsi-Balkanin talouksien sosioekonominen lähentyminen sekä mukautuminen unionin lainsäädäntöön, sääntöihin, normeihin, toimintapolitiikkoihin ja käytäntöihin unionin jäsenyyttä silmällä pitäen. Tukivälineellä olisi myös autettava nopeuttamaan uudistuksia, jotka liittyvät laajentumisprosessin perusasioihin, kuten oikeusvaltioperiaatteen, julkisiin hankintoihin ja valtiontukien valvontaan, julkiseen varainhoitoon ja korruption torjuntaan. Näihin tavoitteisiin olisi pyrittävä niin, että ne vahvistavat toisiaan.
- (10) Tukivälineellä olisi edistettävä kehitysyhteistyön tuloksellisuuden periaatteita siten, että tuki täydentää unionin muista ohjelmista ja välineistä myönnettävää tukea ja pyritään välttämään päällekkäisyyttä tämän asetuksen mukaisen avun ja unionin,

³ COM(2021) 118 final.

⁴ 5G-kyberturvallisuusvälineistön täytäntöönpano, C(2023)4049 final.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1529, annettu 15 päivänä syyskuuta 2021, liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) perustamisesta (EUVL L 330, 20.9.2021, s. 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>.

⁶ COM(2022) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

jäsenvaltioiden, kolmansien maiden, monenvälisten ja alueellisten järjestöjen ja yhteisöjen antaman muun avun välillä.

- (11) Tukivälineellä olisi varmistettava johdonmukaisuus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa vahvistettujen unionin ulkoisen toiminnan yleisten tavoitteiden kanssa ja tuettava niitä, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien kunnioittaminen. Sillä varmistetaan erityisesti ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen suojelu ja edistäminen.
- (12) Tukivälineen puitteissa toteutettavien toimien olisi tuettava kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista sekä Pariisin sopimuksen ja ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen, biologista monimuotoisuutta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ja aavikoitumisen estämistä koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen noudattamista, eivätkä ne saisi edistää ympäristön tilan heikkenemistä eivätkä aiheuttaa haittaa ympäristölle tai ilmastolle. Tukivälineestä rahoitettavien toimenpiteiden olisi oltava tuensaajien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, niiden kansallisesti määritellyn panoksen ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen mukaisia. Tukivälineellä olisi edistettävä ilmastomuutoksen hillitsemistoimia ja parannettava valmiuksia sopeutua sen haitallisiin vaikutuksiin sekä edistettävä ilmastokestävyyttä.
- (13) Tämän asetuksen täytäntöönpanon ohjenuorana olisi pidettävä tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteita, sellaisina kuin ne on määritelty unionin tasa-arvostrategioissa. Täytäntöönpanolla olisi edistettävä sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja pyrittävä suojelemaan ja edistämään naisten ja tyttöjen oikeuksia sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien sekä asiaankuuluvien neuvoston päätelmien ja kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti. Tukivälineen täytäntöönpanossa olisi noudatettava vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta, ja tukivälineen investoinneissa ja teknisessä tuessa olisi varmistettava esteettömyys.
- (14) Tämän asetuksen olisi edistettävä Länsi-Balkanin vihreää toimintaohjelmaa⁸ vahvistamalla ympäristönsuojelua, osallistumalla ilmastomuutoksen hillintään ja tehostamalla siihen sopeutumista sekä nopeuttamalla siirtymistä vähähiiliseen talouteen.
- (15) Kun otetaan huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelma Euroopan kestävän kasvun strategiana ja se, miten tärkeää on saavuttaa ilmastoon ja biologiseen monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet toimielinten välisen sopimuksen sitoumusten mukaisesti, tukivälineellä olisi edistettävä vihreän kehityksen ohjelman yleisen tavoitteen saavuttamista eli sitä, että 30 prosenttia unionin talousarviomenoista kohdistetaan ilmastotavoitteiden tukemiseen ja 7,5 prosenttia vuonna 2024 ja 10 prosenttia vuosina 2026 ja 2027 biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden tukemiseen. Vähintään 37 prosentilla Länsi-Balkanin investointikehyksen, jäljempänä 'WBIF', kautta ohjattavasta rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, olisi edistettävä ilmastotavoitteita. Tukivälineestä olisi tuettava toimia, joissa noudatetaan

⁸ SWD(2020) 223 final, 6.10.2020.

kaikilta osin unionin ilmasto- ja ympäristönormeja ja -painopisteitä sekä asetuksen (EU) 2020/852⁹ 17 artiklassa tarkoitettua ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta.

- (16) Komission olisi yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tuensaajien kanssa lisättävä läpinäkyvyyttä ja vastuuvellisuutta avun toimittamisessa muun muassa toteuttamalla asianmukaisia sisäisiä valvontajärjestelmiä ja petostorjuntatoimia. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehdona olisi oltava, että kukin tuensaaja noudattaa ja ylläpitää edelleen toimivan demokratian mekanismeja, kunnioittaa demokraattisia instituutioita, parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, noudattaa oikeusvaltioperiaatetta ja takaa ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen. Toisena edellytyksenä olisi oltava Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.
- (17) Tukivälineestä myönnettävän unionin tuen enimmäismäärän olisi oltava vuosina 2024–2027 käypinä hintoina 6 miljardia euroa, josta enintään 2 miljardia euroa olisi tukea, jota ei makseta takaisin, ja 4 miljardia euroa unionin rahoitustukena myöntämiä edullisia lainoja, joiden rahoitusvastuut rahoitetaan mainituista 2 miljardista eurosta. Vähintään puolet kokonaismäärästä olisi jaettava Länsi-Balkanin investointikehyksen (WBIF) kautta, mukaan lukien koko tuki, jota ei makseta takaisin, josta kuitenkin vähennetään 1,5 prosenttia teknistä apua varten ja lainojen rahoittamiseen tarvittavat määrät.
- (18) Tässä asetuksessa vahvistetaan tämän tukivälineen koko keston ajaksi rahoituspuitteet, joita Euroopan parlamentin ja neuvoston on määrä pitää talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien uusien omien varojen käyttöönottoa koskeva etenemissuunnitelma, 16 päivänä joulukuuta 2020 tehdyn Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välisen toimielinten sopimuksen, 18 kohdan mukaisesti ensisijaisena ohjeenaan vuosittaisessa talousarviomenettelyssä.
- (19) Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2021/947 31 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä säädetään, tämän tukivälineen puitteissa myönnettävistä lainoista johtuvaa rahoitusvastuuta ei pitäisi tukea ulkosuhdetoimien takuujärjestelyllä. Tukivälineestä lainoina myönnettävän tuen olisi oltava asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua rahoitusapua. Kullekin tuensaajalle myönnettävän rahoituksen ohjeellinen määrä olisi laskettava liitteessä I olevan kaavan mukaisesti siten, että otetaan huomioon sekä tuensaajan väestön osuus Länsi-Balkanin alueen kokonaisväestöstä että Länsi-Balkanin alueen keskimääräisen asukaskohtaisen BKT:n suhde asianomaisen tuensaajan BKT:hen siten, että väestötekijän painotuskerroin on 60 prosenttia ja BKT-tekijän 40 prosenttia. Jos varojen vapauttamista koskevat maksuehdot eivät täyty, komissio voi jakaa osan summasta tai koko summan muille tuensaajille.
- (20) Tähän asetukseen olisi sovellettava horisontaalisia varainhoitosääntöjä, jotka Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat hyväksyneet SEUT-sopimuksen 322 artiklan

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

nojalla. Kyseiset säännöt vahvistetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1046¹⁰, ja niihin sisältyy erityisesti menettely, joka koskee talousarvion laatimista ja toteuttamista käyttäen avustuksia, hankintoja, välillistä hallinnointia, rahoitustukea, rahoitusta yhdistäviä toimia ja ulkoisten asiantuntijoiden kulujen korvaamista, sekä säännöksiä taloushallinnon toimijoiden toiminnan valvonnasta.

- (21) Tukivälineen mukaisissa myöntämis-/hankintamenettelyissä olisi sallittava tukikelpoisuuden rajoittaminen toiminnan erityisluonteen vuoksi tai silloin, kun toiminta vaikuttaa turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen.
- (22) Jotta voidaan varmistaa tukivälineen tehokas täytäntöönpano ja muun muassa helpottaa Länsi-Balkanin tuensaajien integroitumista eurooppalaisiin arvoketjuihin, kaikkien tukivälineestä rahoitettavien ja hankittavien tarvikkeiden ja materiaalien olisi oltava peräisin jäsenvaltioista, tuensaajilta, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolilta, asetuksen (EU) 2021/947¹¹ liitteen I ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529 liitteen I soveltamisalaan kuuluvista maista tai maista, joille komissio on vahvistanut vastavuoroisen mahdollisuuden saada ulkoista apua tuensaajamaissa, paitsi jos kyseisiä tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään näistä maista.
- (23) Samalla kun noudatetaan periaatetta, jonka mukaan unionin talousarvio vahvistetaan vuosittain, olisi varmistettava mahdollisuus soveltaa muiden politiikkojen osalta asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 mukaisesti joustoa muun muassa varojen siirtämiseksi seuraavalle varainhoitovuodelle ja varojen uudelleensitomiseksi, jotta voidaan varmistaa unionin varojen tehokas käyttö ja siten maksimoida tukivälineestä käytettävissä olevat unionin varat.
- (24) Länsi-Balkanin tukivälineen täytäntöönpanon tueksi kussakin Länsi-Balkanin tuensaajavaltiossa tarvitaan johdonmukainen ja priorisoitu kohdennettujen uudistusten ja investointiprioriteettien kokonaisuus (uudistusohjelma), joka tarjoaa kehyksen sosioekonomisen kasvun vauhdittamiselle ja joka on selkeästi esitetty ja kytketty unionin jäsenyysvaatimuksiin. Uudistusohjelma toimii yleiskehyksenä tämän tukivälineen tavoitteiden saavuttamiselle.
- (25) Unionin tuen maksamisen edellytyksenä olisi oltava maksuehtojen noudattaminen ja komission arvioimissa ja virallisesti hyväksymissä uudistusohjelmissa esitettyjen uudistusten täytäntöönpanon mitattavissa oleva edistyminen. Varojen vapauttaminen olisi porrastettava vastaavasti tukivälineen tavoitteiden mukaisesti.
- (26) Uudistusohjelmiin olisi sisällyttävä kohdennettuja uudistustoimenpiteitä ja investointiprioriteetteja sekä laadullisista ja määrällisistä tavoitteista muodostuvia maksuehtoja. Tavoitteet kertovat tyydyttävästä edistymisestä kyseisten toimenpiteiden osalta tai niiden loppuunsaattamisesta. Ohjelmat sisältävät myös ohjeellisen aikataulun

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/20 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/947, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2021, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa perustamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 466/2014/EU, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009 kumoamisesta (EUVL L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

toimenpiteiden täytäntöönpanolle. Tavoitteiden määräajan olisi oltava 31 päivänä elokuuta 2027, vaikka toimenpiteet, joihin tavoitteet liittyvät, on mahdollistaa saattaa loppuun sen jälkeenkin mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2028.

- (27) Uudistusohjelmaan olisi sisällytettävä selvitys tuensaajan järjestelmästä, jonka avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä myönnettyjen varojen käyttöön liittyvät sääntöjenvastaisuudet, lahjonta, petokset ja eturistiriidat, ja järjestelyistä, joilla pyritään välttämään päällekkäisen rahoituksen myöntäminen tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista.
- (28) Uudistusohjelmien mukaisilla toimenpiteillä olisi tarvittaessa edistettävä tehokkaan julkisen varainhoidon ja valvontajärjestelmän parantamista, lahjonnan, petosten ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa sekä tehokasta valtiontukien valvontajärjestelmää, jolla pyritään varmistamaan oikeudenmukaiset olosuhteet kaikille yrityksille. Tuensaajan olisi pantava tällaiset toimenpiteet täytäntöön ohjeelliseen päivämäärään mennessä. Päivämäärä voitaisiin vahvistaa toimenpiteen mukaan tukivälineen täytäntöönpanon alkuvaiheessa.
- (29) Komission olisi arvioitava kutakin uudistusohjelmaa tässä asetuksessa vahvistettujen kriteerien perusteella. Tämän asetuksen yhdenmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi komissiolle olisi siirrettävä näiden uudistusohjelmien hyväksymistä koskevaa täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011¹² mukaisesti. Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston päätöksen 2010/427/EU ja Euroopan ulkosuhdehallinnon roolin soveltuvin osin ja erityisesti seurattessaan unionin tuelle asetetun ennakkoehdon täyttymistä.
- (30) Tässä asetuksessa tarkoitetun komission täytäntöönpanopäätöksen olisi samanaikaisesti oltava varainhoitoasetuksen 110 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu työohjelma, joka koskee tämän asetuksen mukaista rahoitustukea, jota ei makseta takaisin.
- (31) Kun otetaan huomioon tukivälineen täytäntöönpanossa tarvittava jousto, tuensaajan olisi voitava esittää komissiolle perusteltu pyyntö täytäntöönpanopäätöksen muuttamiseksi tilanteessa, jossa se ei objektiivisten olosuhteiden vuoksi enää pysty toteuttamaan uudistusohjelmaa osittain tai kokonaan, mukaan lukien asiaankuuluvat maksuehdot. Tuensaajan olisi voitava esittää perusteltu pyyntö uudistusohjelman muuttamiseksi, tarvittaessa myös ehdottamalla lisäyksiä.
- (32) Komission olisi voitava muuttaa täytäntöönpanopäätöstä erityisesti käytettävissä olevien määrrien muuttumisen huomioon ottamiseksi.
- (33) Jos tukivälineestä myönnettyä tukea jaetaan uudelleen, mikä johtaisi tuensaajalle annettavaan lisätukeen, tämän tuensaajan olisi esitettävä tarkistettu uudistusohjelma, joka sisältää saavutettavia lisätoimenpiteitä.
- (34) Kunkin tuensaajan kanssa olisi tehtävä tukivälinettä koskeva sopimus, jossa vahvistetaan unionin ja tuensaajan välisen rahoitusyhteistyön periaatteet ja täsmennetään tarvittavat tukivälineestä myönnettävän unionin rahoituksen valvontaan,

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

seurantaan, arviointiin, raportointiin ja tarkastukseen liittyvät mekanismit, veroja, tulleja ja muita maksuja koskevat säännöt sekä toimenpiteet sääntöjenvastaisuuksien, petosten, lahjonnan ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, tutkimiseksi ja korjaamiseksi. Vastaavasti kunkin tuensaajan kanssa olisi tehtävä myös lainasopimus, jossa vahvistetaan erityissäännökset lainojen muodossa myönnettävän rahoituksen hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta.

- (35) Uudistusohjelmille olisi voitava myöntää rahoitustukea lainan muodossa. Länsi-Balkanin rahoitustarpeiden yhteydessä on aiheellista järjestää rahoitustuki asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 a artiklassa säädetyn ja siinä ainoana varainhankintamenetelmänä vahvistetun hajautetun rahoitusstrategian mukaisesti, jonka odotetaan lisäävän unionin joukkolainojen likviditeettiä ja unionin toteuttamien liikkeeseenlaskujen houkuttelevuutta ja kustannustehokkuutta.
- (36) On aiheellista myöntää tuensaajille lainoja erittäin edullisin ehdoin niin, että lainojen enimmäiskesto on 40 vuotta ja niiden pääoman takaisinmaksu alkaa aikaisintaan vuonna 2034. On myös aiheellista poiketa asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 artiklan 4 kohdasta.
- (37) Kun otetaan huomioon, että tuensaajille tämän rahoitusvälineen mukaisten lainojen muodossa myönnettävään tukeen liittyvät taloudelliset riskit ovat verrattavissa asetuksen (EU) 2021/947 mukaisiin lainanantotoimiin liittyviin taloudellisiin riskeihin, tämän asetuksen mukaisten lainojen rahoitusvastuiden rahoitusasteen olisi oltava 9 prosenttia asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan mukaisesti, ja rahoitusvastuiden rahoitus olisi otettava tämän tukivälineen 2 miljardin euron määrärahoista.
- (38) Sen varmistamiseksi, että rahoitusaste on asianmukaisessa suhteessa taloudellisiin riskeihin, komissiolle olisi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti siirrettävä valta hyväksyä säädöksiä rahoitusasteen muuttamisesta. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa¹³ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegeoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegeoituja säädöksiä.
- (39) Jotta voidaan maksimoida unionin rahoitustuen vipuvaikutus lisäinvestointien houkuttelemiseksi ja varmistaa, että EU pystyy valvomaan menoja, uudistusohjelmia tukevat infrastruktuuri-investoinnit olisi toteutettava WBIF:n kautta. Yksittäiset hankkeet tai ohjelmat olisi toimitettava WBIF:n operatiiviselle johtoryhmälle lausuntoa varten vasta, kun niitä koskevat uudistusohjelmissa määritellyt maksuehdot täyttyvät. Jos investointeja koskevia maksuehtoja ei täytetä vuoden kuluessa, komissio voi jakaa WBIF:n kautta myönnettävän investointirahoituksen uudelleen muiden tuensaajien kesken.
- (40) Sen varmistamiseksi, että tuensaajilla on alkurahoitusta ensimmäisten uudistusten täytäntöönpanoa varten, kullakin tuensaajalla olisi oltava mahdollisuus saada enintään

¹³ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

7 prosenttia tästä tukivälineestä myönnettävän rahoitustuen kokonaismäärästä ennakkorahoituksena edellyttäen, että rahoitusta on saatavilla ja että tukivälineestä myönnettävän tuen edellytykset täyttyvät.

- (41) Unionin tuen antamisessa Länsi-Balkanin tuensaajille on tärkeää taata sekä joustavuus että ohjelmoitavuus. Tässä tarkoituksessa tukivälineestä myönnettävät varat olisi vapautettava ennakkoon sovitun puolivuositaisen aikataulun mukaisesti tuensaajien varojen vapauttamista koskevien pyyntöjen perusteella edellyttäen, että varoja on saatavilla ja komissio on tarkistanut sekä makrotaloudelliseen vakauteen, moitteettomaan julkiseen varainhoitoon ja talousarvion avoimuuteen ja valvontaan liittyvien yleisten edellytysten että asiaankuuluvien maksuehtojen täyttymisen. Jos jokin maksuehto ei täyty uudistusohjelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä asetetun ohjeellisen aikataulun mukaisesti, komissio voi pidättää kyseistä edellytystä vastaavat varat osittain tai kokonaan. Pidätetyt varat voidaan maksaa seuraavana maksukautena ja viimeistään 12 kuukauden kuluttua ohjeellisessa aikataulussa vahvistetusta alkuperäisestä määräajasta edellyttäen, että maksuehdot täyttyvät. Ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna määräaika olisi pidennettävä 24 kuukauteen alkuperäisestä kielteisestä arvioinnista.
- (42) Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 2 ja 5 kohdassa säädetään, on aiheellista asettaa valtioiden talousarvioihin suoritettavien maksujen määräaika niin, että se alkaa päivästä, jona tuensaajalle annetaan tiedoksi päätös, jolla maksun suorittaminen hyväksytään, ja luopua komission suorittamasta viivästyskorkojen maksamisesta tuensaajalle.
- (43) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 29 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 215 artiklan 2 kohdan perusteella hyväksytyjen unionin rajoittavien toimenpiteiden yhteydessä varoja ja taloudellisia resursseja ei saa suoraan tai välillisesti asettaa nimettyjen oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville tai niiden hyväksi. Tukivälineestä ei näin ollen voida antaa tukea tällaisille nimetyille yhteisöille eikä niiden omistamille tai määräysvallassa oleville yhteisöille.
- (44) Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 883/2013¹⁴ sekä neuvoston asetusten (EY, Euratom) N:o 2988/95¹⁵, (Euratom, EY) N:o 2185/96¹⁶ ja (EU) 2017/1939¹⁷ mukaisesti unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, jotka liittyvät esimerkiksi sääntöjenvastaisuuksien, petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja päällekkäisen rahoituksen ehkäisemiseen, havaitsemiseen, korjaamiseen ja tutkimiseen sekä

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁵ Neuvoston asetukset (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹⁶ Neuvoston asetukset (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹⁷ Neuvoston asetukset (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisesta (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintään.

- (45) Erityisesti Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) olisi asetusten (Euratom, EY) N:o 2185/96 ja (EU, Euratom) N:o 883/2013 nojalla voitava tehdä hallinnollisia tutkimuksia, muun muassa paikalla suoritettavia tarkastuksia ja todentamisia, selvittääkseen, onko tapahtunut unionin taloudellisia etuja vahingoittavia petoksia, lahjontaa tai muuta laitonta toimintaa.
- (46) Komission, OLAFin, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen ja tapauksen mukaan Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) olisi asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 129 artiklan mukaisesti saatava tarvittavat oikeudet ja valtuudet, myös unionin varojen hoitamiseen osallistuvilta kolmansilta osapuolilta.
- (47) Komission olisi varmistettava, että tukiväline suojaa tehokkaasti unionin taloudellisia etuja. Kun otetaan huomioon Länsi-Balkanin tuensaajille myönnetyn myös välillisesti hallinnoidun rahoitustuen pitkät perinteet ja se, että tuensaajat ovat asteittain mukautuneet unionin sisäisen valvonnan standardeihin ja käytäntöihin, komissio voi tukeutua suurelta osin kansallisten sisäisen valvonnan järjestelmien ja petostentorjuntajärjestelmien toimintaan. Komissiolle ja OLAFille olisi erityisesti ilmoitettava viipymättä kaikista epäillyistä sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta ja eturistiriidoista, jotka vaikuttavat tukivälineestä myönnettävien varojen käyttöön.
- (48) Lisäksi tuensaajien olisi raportoitava komissiolle viipymättä sääntöjenvastaisuuksista, mukaan lukien petokset, joista on tehty ensimmäinen hallinnollinen tai oikeudellinen päätelmä, ja pidettävä komissio ajan tasalla hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen etenemisestä. Koska tavoitteena on jäsenvaltioiden hyviin toimintatapoihin mukautuminen, tämän raportoinnin olisi tapahduttava sähköisesti komission perustamaa sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmää käyttäen.
- (49) Kunkin tuensaajan olisi perustettava seurantajärjestelmä, jota voidaan hyödyntää puolivuositaisessa kertomuksessa sen ohjelman maksuehtojen täyttymisestä. Kertomus esitetään varojen vapauttamista koskevan puolivuositaisen pyynnön yhteydessä. Tuensaajien olisi kerättävä tietoja, joiden avulla voidaan ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä tuettaviin toimenpiteisiin liittyviä sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, lahjontaa ja eturistiriitoja, ja tarjottava pääsy näihin tietoihin.
- (50) Komission olisi varmistettava, että käytössä on selkeät seuranta- ja arviointimekanismit, jotta unionin talousarvion täytäntöönpanossa toteutuvat vastuuvollisuus ja läpinäkyvyys ja jotta edistymistä tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamisessa voidaan arvioida tehokkaasti.
- (51) Komission olisi toimitettava Euroopan parlamentille ja tässä asetuksessa tarkoitetulle komitealle vuosittain kertomus asetuksen ja tukivälineen täytäntöönpanon edistymisestä.
- (52) Komission olisi arvioitava tukivälinettä sen toteuttamisen jälkeen.
- (53) Tuensaajien viestintävalmiuksia olisi parannettava, jotta voidaan varmistaa vahvat, vapaat ja moniarvoiset tiedotusvälineet sekä unionin arvojen ja unionin mahdollisen jäsenyyden hyötyjen ja velvoitteiden tuntemus ja kannatus kansalaisten keskuudessa ja puuttua disinformaatioon ja tiedon manipulointiin. Myös unionin rahoituksen näkyvyys olisi varmistettava.

- (54) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita, vaan ne voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä SEU-sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (55) Kun otetaan huomioon tämän tukivälineen kunnianhimoiset yleiset tavoitteet lyhyen täytäntöönpanokauden aikana, tämän asetuksen olisi tultava voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

Yleiset säännökset

1 artikla

Kohde

1. Tällä asetuksella perustetaan Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline, jäljempänä 'tukiväline'.
Siinä vahvistetaan tukivälineen tavoitteet, sen rahoitus, määrärahat vuosiksi 2024–2027, unionin rahoituksen muodot ja tällaisen rahoituksen myöntämistä koskevat säännöt.
2. Tukivälineestä annetaan Länsi-Balkanin maille tukea sosioekonomisten uudistusten ja investointien toteuttamiseen niiden uudistusohjelmien panemiseksi täytäntöön III luvun mukaisesti.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1. 'tuensaajalla' mitä tahansa seuraavista: Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo*, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia;
2. 'laajentumispaketilla' vuotuista tiedonantoa EU:n laajentumispolitiikasta ja siihen liittyviä komission yksiköiden valmisteluasiakirjoja;
3. 'tukivälinettä koskevalla sopimuksella' komission ja tuensaajan välillä sovittua järjestelyä, jossa vahvistetaan tuensaajan ja komission tämän asetuksen nojalla tekemän rahoitusyhteistyön periaatteet. Tämä järjestely on 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen varojen osalta asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu rahoitussopimus;
4. 'lainasopimuksella' komission ja tuensaajan välistä järjestelyä, jossa vahvistetaan tukivälineestä myönnettävään tukeen sovellettavat ehdot;

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

5. 'uudistusohjelmilla' kattavaa pakettia, joka koostuu johdonmukaisista ja priorisoiduista kohdennetuista uudistuksista ja ensisijaisista investointikohteista kussakin tuensaajamaassa, mukaan lukien maksuehdot, jotka edellyttävät tyydyttävää edistymistä kyseisten toimenpiteiden osalta tai niiden loppuunsaattamista, sekä ohjeellisesta aikataulusta toimenpiteiden täytäntöönpanolle;
6. 'toimenpiteillä' III luvun mukaisiin uudistusohjelmiin kuuluvia uudistuksia ja investointeja;
7. 'maksuehdoilla' varojen vapauttamisen edellytyksiä tuensaajien toteuttamien havaittavissa ja mitattavissa olevien laadullisten tai määrällisten tavoitteiden muodossa. Maksuehdot vahvistetaan III luvun mukaisissa uudistusohjelmissä varojen vapauttamisen edellytyksinä;
8. 'rahoitusta yhdistävällä toimella' unionin talousarviosta tuettavaa toimea, jossa on yhdistetty unionin talousarviosta rahoitettavat tuet, joita ei makseta takaisin, ja kehitysrahoituslaitosten tai muiden julkisten rahoituslaitosten taikka kaupallisten rahoituslaitosten ja sijoittajien myöntämät takaisin maksettavat tuet.

3 artikla *Tukivälineen tavoitteet*

1. Tukivälineen yleisenä tavoitteena on
 - a) nopeuttaa alueellista taloudellista yhdentymistä ja asteittaista yhdentymistä unionin sisämarkkinoihin;
 - b) nopeuttaa tuensaajien talouksien sosioekonomista lähentymistä unionin kanssa;
 - c) nopeuttaa mukautumista unionin arvoihin, säädöksiin, sääntöihin, normeihin, politiikkoihin ja käytäntöihin unionin jäsenyyttä silmällä pitäen.
2. Tukivälineen erityistavoitteena on
 - a) nopeuttaa tuensaajien siirtymää kestäviksi ja osallistaviksi talouksiksi, jotka kykenevät kestämaan unionin sisämarkkinoiden kilpailupaineita, ja niiden investointiympäristön vakauttamista;
 - b) edistää alueellista taloudellista yhdentymistä erityisesti edistämällä yhteisten alueellisten markkinoiden luomista;
 - c) edistää tuensaajien taloudellista yhdentymistä unionin sisämarkkinoihin;
 - d) tukea alueellista taloudellista yhdentymistä ja tehokkaampaa yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin parantamalla alueen yhteyksiä Euroopan laajuisten verkkojen avulla;
 - e) nopeuttaa vihreää siirtymää vuonna 2020 hyväksytyn Länsi-Balkanin vihreän toimintaohjelman mukaisesti ottaen huomioon kaikki talouden alat, erityisesti energia-alan, mukaan lukien siirtyminen vähähiiliseen, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään kiertotalouteen;
 - f) edistää digitalisaatiota kestäväen kehityksen ja osallistavan kasvun mahdollistajana;
 - g) edistää innovointia erityisesti pk-yritysten hyväksi sekä vihreän siirtymän ja digitalisaation tukemiseksi;

- h) edistää laadukasta yleissivistävää ja ammatillista koulutusta, uudelleen- ja täydennyskoulutusta ja työllisyystoimia;
- i) vahvistaa laajentumisprosessin perusasioita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista, edistämällä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, parantamalla turvallisuutta sekä torjumalla petoksia, lahjontaa, järjestäytynyttä rikollisuutta, rahanpesua ja terrorismin rahoitusta, veronkiertoa ja veropetoksia; edistää kansainvälisen oikeuden noudattamista; vahvistaa tiedotusvälineiden vapautta ja akateemista vapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä; edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua; edistää sukupuolten tasa-arvoa, syrjimättömyyttä ja suvaitsevuutta, jotta voidaan varmistaa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen ja parantaa niitä;
- j) tehostaa julkishallintoa ja tukea läpinäkyvyyttä, rakenneuudistuksia ja hyvää hallintoa kaikilla tasoilla, myös julkisen varainhoidon, julkisten hankintojen ja valtiontukien valvonnan aloilla; tukea aloitteita kansainvälisen oikeuden tukemiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi Länsi-Balkanin tuensaajamaissa sekä tähän työhön osallistuvia toimijoita.

4 artikla

Yleiset periaatteet

1. Tukivälineen mukainen yhteistyö perustuu kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskeviin periaatteisiin, joita ovat tuensaajien omavastuu kehityksen prioriteeteista, keskittyminen tuloksiin, osallistavat kumppanuudet, läpinäkyvyys ja keskinäinen vastuuvuorollisuus ja joita edistetään yhteistyön kaikissa muodoissa. Yhteistyö perustuu tulokselliseen ja tehokkaaseen resurssien kohdentamiseen ja käyttöön.
2. Tukivälineestä myönnettävä tuki täydentää muista unionin ohjelmista ja välineistä myönnettävää tukea. Tämän asetuksen nojalla tukikelpoisille toimille voidaan myöntää tukea myös muista unionin ohjelmista ja välineistä edellyttäen, ettei tällaista tukea käytetä samojen kustannusten kattamiseen.
3. Toimiensa täydentävyyden ja tehokkuuden edistämiseksi komissio ja jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä ja pyrkivät välttämään päällekkäisyyttä tämän asetuksen mukaisen tuen ja unionin, jäsenvaltioiden, kolmansien maiden, monenvälisten ja alueellisten järjestöjen ja yhteisöjen, kuten kansainvälisten järjestöjen ja asiaankuuluvien kansainvälisten rahoituslaitosten, virastojen ja unionin ulkopuolisten avunantajien, antaman muun avun kanssa ulkoisen avun operatiivisen koordinoinnin vahvistamista koskevien vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti muun muassa tehostamalla koordinointia jäsenvaltioiden kanssa paikallistasolla.
4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa valtavirtaistetaan ilmastomuutoksen hillintä ja ilmastomuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet, demokratia, sukupuolten tasa-arvo ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentäminen, ja niillä tuetaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdenmukaista toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla. Toimissa vältetään hukkainvestointeja, ja niissä noudatetaan vahingon välttämisen periaatetta ja ”ketään ei jätetä” -periaatetta ja pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.

5. Tuensaajat ja komissio varmistavat, että miesten ja naisten tasa-arvo, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen ja sukupuolinäkökulman sisällyttäminen otetaan huomioon ja niitä edistetään koko uudistusohjelmien valmistelun ja tukivälineen täytäntöönpanon ajan. Tuensaajat ja komissio toteuttavat asianmukaisia toimenpiteitä sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän estämiseksi. Komissio raportoi näistä toimenpiteistä osana säännöllistä raportointiaan sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien toimintasuunnitelmien yhteydessä.
6. Tukivälineestä ei tueta toimia tai toimenpiteitä, jotka ovat yhteensopimattomia tuensaajien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, Pariisin sopimuksen mukaisten kansallisesti määriteltyjen panosten tai ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen kanssa tai joilla edistetään investointeja fossiilisiin polttoaineisiin tai joilla on merkittäviä haitallisia vaikutuksia ympäristöön tai ilmastoon.
7. Komissio edistää yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tuensaajien kanssa niiden unionin sitoumusten täytäntöönpanoa, jotka koskevat läpinäkyvyyden ja vastuuvellisuuden lisäämistä tuen toimittamisessa, muun muassa edistämällä sisäisten valvontajärjestelmien ja petostentorjuntatoimien käyttöönottoa ja tehostamista ja viemällä tietoa tuen määrästä ja kohteista verkkopohjaisiin tietokantoihin, ja varmistaa, että tiedot ovat vertailukelpoisia ja helposti saatavilla, jaettavissa ja julkaistavissa.

5 artikla

Unionin tuen ennakkoehdot

1. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehdona on, että tuensaajat pitävät yllä ja kunnioittavat toimivia demokratian mekanismeja, parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, noudattavat oikeusvaltioperiaatetta ja takaavat kaikkien ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen. Toisena edellytyksenä on Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovitusta toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.
2. Komissio valvoo 1 kohdassa asetettujen ennakkoehtojes täyttymistä ennen tukivälineen mukaisten varojen vapauttamista tuensaajille ja tukivälineestä myönnetyn tuen koko keston ajan ottaen asianmukaisesti huomioon viimeisimmän laajentumispaketin. Komissio voi antaa päätöksen, jossa todetaan, että jokin näistä ennakkoehdoista ei täyty, ja keskeyttää 21 artiklassa tarkoitettujen varojen vapauttamisen riippumatta siitä, täytyvätkö 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut maksuehdot.

II LUKU

Rahoitus ja täytäntöönpano

6 artikla Talousarvio

1. Jäljempänä olevien 2 ja 3 kohdan nojalla käyttöön asetettavien varojen määrä on enintään 6 000 000 000 euroa vuosina 2024–2027.
2. Tukivälineen täytäntöönpanon kokonaismäärärahat 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2027 välisellä ajanjaksolla ovat 2 000 000 000 euroa jaettuna seuraavasti:
 - a) 98,5 prosenttia tuensaajille uudistusohjelmien täytäntöönpanoon myönnettävänä rahoitustukena, jota ei makseta takaisin;
 - b) 1,5 prosenttia 6 kohdan mukaisiin menoihin.
3. Lainojen muodossa annettavaa tukea on saatavilla enintään 4 000 000 000 euroa 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2027 välisellä ajanjaksolla. Tämä määrä ei sisälly asetuksen N:o 2021/947 31 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun ulkosuhdetoimien takuujärjestelyn määrään.
4. Komissio vahvistaa kunkin tuensaajan saatavilla olevan rahoituksen alustavan ohjeellisen määrän liitteessä I vahvistetun menetelmän mukaisesti 15 artiklassa tarkoitetussa vastaavassa täytäntöönpanopäätöksessä, ja se lasketaan viimeisimpien tämän asetuksen voimaantulopäivänä saatavilla olevien tietojen perusteella 29 artiklan mukaisesti. Ohjeelliset määrät voivat muuttua täytäntöönpanon aikana 21 artiklassa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Jäljempänä olevan 19 artiklan nojalla asetuksen (EU) 2021/1529¹⁸ 12 artiklassa tarkoitetun Länsi-Balkanin investointikehyksen, jäljempänä 'WBIF', puitteissa saataville asetettujen varojen määrän on oltava vähintään 50 prosenttia 1 kohdassa tarkoitetusta kokonaismäärästä. Tähän rahoitusosuuteen on sisällytettävä tämän artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu rahoitustuki, jota ei makseta takaisin, kokonaisuudessaan sen jälkeen, kun siitä on vähennetty rahoitusvastuiden rahoituksen määrä.
6. Edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja varoja voidaan käyttää tukivälineen täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelutoimiin, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, joita tukivälineen hallinnointi ja sen tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät, erityisesti selvityksiin, asiantuntijakokouksiin, koulutuksiin, tuensaajien viranomaisten kuulemisiin, konferensseihin, sidosryhmien kuulemiseen, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien osallistavat yhteystoimet, sekä unionin poliittisia painopisteitä koskevaan toimielinten viestintään, siltä osin kuin ne liittyvät tämän asetuksen tavoitteisiin, tiedonkäsittelyyn ja -vaihtoon tarkoitettuihin tietoverkkoihin liittyviin menoihin, toimielinten tietoteknisiin välineisiin sekä kaikkiin muihin menoihin, joita komissiolle aiheutuu päätoimipaikassa ja unionin edustustoissa

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1529, annettu 15 päivänä syyskuuta 2021, liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) perustamisesta (EUVL L 330, 20.9.2021).

tukivälineen yhteydessä tarvittavasta hallinnollisesta ja koordinoitituesta. Menoihin voidaan lukea myös kustannukset, joita aiheutuu muista tukitoimista, kuten laadunvalvonnasta ja hankkeiden tai ohjelmien seurannasta kentällä, sekä vertaisneuvonnasta ja uudistusten ja investointien arviointiin ja toteuttamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista.

7 artikla

Unionin rahoituksen toteutus ja muodot

1. Tukiväline pannaan täytäntöön asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 mukaisesti joko suoraan hallinnoiden tai siten, että sitä hallinnoidaan välillisesti asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 62 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa.
2. Unionin rahoitusta voidaan myöntää missä tahansa asetuksessa (EU, Euratom) 2018/1046 vahvistetussa muodossa, erityisesti rahoitustukena, avustuksina, hankintoina ja rahoitusta yhdistävinä toimina.
3. Vaaditusta operatiivisesta ja rahoituskapasiteetista riippuen rahoitusta yhdistäviä toimia täytäntöönpaneva valtuutettu toimija voi olla Euroopan investointipankki tai Euroopan investointirahasto, monenvälinen kansainvälinen rahoituslaitos, kuten Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki, tai kahdenvälinen eurooppalainen rahoituslaitos, kuten kehityspankki. Tukivälineen mukaisten rahoitusta yhdistävien toimien täytäntöönpanoa täydennetään mahdollisuuksien mukaan muulla rahoitustuella, jota saadaan joko jäsenvaltioilta tai kolmansilta osapuolilta.

8 artikla

Henkilöiden ja yhteisöjen osallistumiskelpoisuutta, tarvikkeiden ja materiaalien alkuperää ja sovellettavia rajoituksia koskevat tukivälineen säännöt

1. Tukivälineestä rahoitettaviin toimiin liittyviin hankintamenettelyihin ja avustusten myöntämismenettelyihin voivat osallistua kansainväliset ja alueelliset järjestöt ja kaikki luonnolliset henkilöt, jotka ovat seuraavien maiden kansalaisia, sekä oikeushenkilöt, jotka ovat tosiasiallisesti sijoittautuneet seuraaviin maihin:
 - a) jäsenvaltiot, tuensaajamaat, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolet sekä asetuksen (EU) 2021/947 liitteen I ja asetuksen (EU) 2021/1529 liitteen I soveltamisalaan kuuluvat maat;
 - b) maat, joille komissio on vahvistanut vastavuoroisen mahdollisuuden saada ulkoista apua tuensaajamaissa.
2. Edellä olevan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu vastavuoroinen saantimahdollisuus voidaan myöntää vähintään vuoden pituiseksi määräajaksi edellyttäen, että asianomainen maa soveltaa sisällöltään vastaavia tukikelpoisuusehtoja yhteisöihin, jotka ovat peräisin unionista tai maista, jotka ovat tukivälineen nojalla tukikelpoisia.

Komissio päättää vastavuoroisesta mahdollisuudesta asianomaista tuensaajaa kuultuaan.
3. Kaikkien tukivälineen puitteissa rahoitettujen ja hankittujen tarvikkeiden ja materiaalien on oltava peräisin jostakin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettusta maasta, paitsi jos tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään niistä. Lisäksi sovelletaan 6 kohdassa säädettyjä rajoituksia.

4. Tämän artiklan mukaisia tukikelpoisuusehtoja ei sovelleta luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat tukikelpoisen toimeksisaajan tai alihankkijan palveluksessa tai muussa oikeudellisessa suhteessa siihen, eikä niillä saa luoda kansalaisuuteen liittyviä rajoituksia, paitsi jos kansalaisuusrajoitukset perustuvat 6 kohdassa vahvistettuihin sääntöihin.
5. Toimiin, joita jokin yhteisö yhteisrahoittaa tai joita hallinnoidaan suoraan tai välillisesti asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa, sovelletaan lisäksi kyseisten yhteisöjen sääntöjä. Tämä ei vaikuta 6 kohdassa säädettyihin rajoituksiin, jotka on otettava asianmukaisesti huomioon kyseisten yhteisöjen kanssa tehdyissä sopimuksissa.
6. Edellä olevaan 1 kohtaan sisältyviä tukikelpoisuusehtoja, 3 kohtaan sisältyviä tarvikkeiden ja materiaalien alkuperää koskevia sääntöjä ja 4 kohtaan sisältyviä luonnollisten henkilöiden kansalaisuutta koskevia sääntöjä voidaan rajoittaa myöntämismenettelyihin osallistuvien oikeushenkilöiden kansallisuuden, maantieteellisen sijainnin tai luonteen sekä tarvikkeiden ja materiaalien maantieteellisen alkuperän osalta seuraavissa tapauksissa:
 - a) jos tällaiset rajoitukset ovat tarpeen toiminnan tai tietyn myöntämisen/hankintamenettelyn erityisluonteen ja/tai sen tavoitteiden vuoksi ja/tai jos rajoitukset ovat tarpeen toimen tuloksellisen toteuttamisen kannalta;
 - b) jos toimi tai tietty myöntämisen/hankintamenettely vaikuttaa turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen, erityisesti unionin, sen jäsenvaltioiden tai minkä tahansa tuensaajan strategiaan omaisuuseriin ja etuihin, mukaan lukien digitaalisen infrastruktuurin (myös 5G-verkkoinfrastruktuurin), viestintä- ja tietojärjestelmien ja niihin liittyvien toimitusketjujen turvallisuus, häiriönsietokyky ja eheyden suojaaminen.
7. Muiden kuin osallistumiskelpoisten maiden tarjoajat, hakijat ja ehdokkaat voidaan hyväksyä tukikelpoiksi kiireellisissä tapauksissa tai tapauksissa, joissa palveluja ei ole saatavilla asianomaisten maiden tai alueiden markkinoilla, tai muissa asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa, joissa toimen toteuttaminen olisi tukikelpoisuusehtojen soveltamisen takia mahdotonta tai kohtuuttoman vaikeaa.

9 artikla

Tukivälinettä koskeva sopimus

1. Komissio tekee tukivälineen täytäntöönpanoa varten kunkin tuensaajan kanssa tukivälinettä koskevan sopimuksen, jossa vahvistetaan tuensaajien velvoitteet ja maksuehdot tukivälineestä myönnettävän rahoituksen maksamista varten.
2. Tukivälinettä täydennetään 17 artiklan mukaisilla lainasopimuksilla, joissa vahvistetaan lainoina myönnettävän rahoituksen hallinnointia ja täytäntöönpanoa koskevat erityissäännökset.
3. Rahoitusta myönnetään tuensaajille vasta sen jälkeen, kun asianomaiset tukivälinettä koskevat sopimukset ja sovellettavat lainasopimukset ovat tulleet voimaan.
4. Kunkin tuensaajan kanssa tehtävässä tukivälinettä koskevassa sopimuksessa ja tämän kanssa tehtävissä lainasopimuksissa sekä unionin rahoitusta saavien henkilöiden tai yhteisöjen kanssa tehtävissä sopimuksissa on varmistettava, että asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 129 artiklassa säädetty velvoitteet täytetään.

5. Tukivälinettä koskevassa sopimuksessa vahvistetaan tarvittavat yksityiskohtaiset määräykset seuraavista:
- a) tuensaajan sitoumus, jonka mukaan se lisää valvontajärjestelmiensä tehokkuutta ja tuloksellisuutta ja tehostaa rahanpesun, terrorismin rahoituksen, veronkierron ja veropetosten torjuntaa;
 - b) varojen vapauttamista, pidättämistä, vähentämistä ja uudelleenjakoa 21 artiklan mukaisesti koskevat säännöt;
 - c) hallinnointiin, valvontaan, seurantaan, arviointiin, raportointiin ja tarkastukseen tukivälineen puitteissa liittyvät toimet sekä järjestelmien arvioinnit, tutkintatoimet, petostentorjuntatoimenpiteet ja yhteistyö;
 - d) säännöt, jotka koskevat raportointia komissiolle siitä, täyttyvätkö 12 artiklassa tarkoitetut maksuehdot ja miten ne täytetään;
 - e) veroja, tulleja ja muita maksuja koskevat säännöt asetuksen (EU) 2021/947 27 artiklan 9 ja 10 kohdan mukaisesti;
 - f) toimenpiteet sääntöjenvastaisuuksien, petosten, lahjonnan ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, tutkimiseksi ja korjaamiseksi sekä velvoite ilmoittaa viipymättä komissiolle ja OLAFille epäillyistä tai todetuista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta ja eturistiriidoista sekä niiden johdosta toteutettavista toimista;
 - g) jäljempänä 22 ja 23 artiklassa tarkoitetut velvoitteet, mukaan lukien tarkat säännöt, jotka koskevat tuensaajan suorittamaa tietojen keruuta ja komission ja OLAFin pääsyä tietoihin, sekä määraajat tietojen keruulle;
 - h) menettely sen varmistamiseksi, että lainatuen maksupyynnöt vastaavat käytettävissä olevaa lainamäärää ottaen huomioon 6 artiklan 3 kohdan;
 - i) komission oikeus vähentää tukivälineestä myönnettävää tukea asianmukaisessa suhteessa ja periä takaisin tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen käytetyt määrät tai pyytää lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta tapauksissa, joissa on kyse unionin taloudellisia etuja vahingoittavista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta tai eturistiriidoista, joita tuensaaja ei ole korjannut, tai tukivälinettä koskevasta sopimuksesta johtuvan velvoitteen vakavasta laiminlyönnistä;
 - j) säännöt ja menetelmät tuensaajien raportointia varten tukivälineen täytäntöönpanon seuraamiseksi ja 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseksi.

10 artikla

Siirrot seuraavalle varainhoitovuodelle, vuotuiset erät, maksusitoumusmäärärahat

1. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 12 artiklan 4 kohdassa säädetään, tukivälineen käyttämättömät maksusitoumus- ja maksumäärärahat siirretään ilman eri toimenpiteitä seuraavalle varainhoitovuodelle, ja niitä voidaan sitoa ja käyttää seuraavan varainhoitovuoden joulukuun 31 päivään saakka. Varainhoitovuodelta toiselle siirretty määrä käytetään seuraavana varainhoitovuonna ensin.

2. Komissio ilmoittaa varainhoitovuodelta toiselle siirretyistä maksusitoumusmäärärahoista Euroopan parlamentille ja neuvostolle asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 12 artiklan 6 kohdan mukaisesti.
3. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 15 artiklassa säädetään määrärahojen uudelleen käyttöön ottamisesta, maksusitoumusmäärärahat, jotka vastaavat tukivälineen mukaisten toimien kokonaan tai osittain toteutumatta jäämisen vuoksi vapautettujen sitoumusten määrää, otetaan takaisin alkuperäiseen budjettikohtaan.
4. Useamman kuin yhden varainhoitovuoden aikana toteutettavia toimia koskevat talousarviositoumukset voidaan jakaa vuotuisiin eriin usealle eri varainhoitovuodelle asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 112 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

III LUKU

Uudistusohjelmat

11 artikla

Uudistusohjelmien toimittaminen

1. Saadakseen tukea tukivälineestä kunkin tuensaajan on toimitettava komissiolle tukivälineen voimassaoloajan kattava uudistusohjelma, joka perustuu viimeisimmän talouden uudistusohjelman rakenneuudistuksia koskevaan osaan ja siihen liittyviin talous- ja rahoitusvuoropuhelussa toukokuussa 2023 sovittuihin yhteisiin toimintaohjeisiin, soveltuvien osin tuensaajan kansalliseen kasvustrategiaan, tarkistettuihin laajentumisen menettelytapoihin, viimeisimpään laajentumispakettiin ja Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelmaan.
2. Uudistusohjelmissa esitetään uudistukset, jotka tuensaajan on toteutettava 3 artiklassa vahvistettujen yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamiseksi, sekä investointialat. Uudistusohjelmat sisältävät toimenpiteitä uudistusten toteuttamiseksi kattavan ja johdonmukaisen paketin avulla. Perusasioiden, kuten oikeusvaltioperiaatteen, korruption torjunnan, perusoikeuksien ja sananvapauden, osalta uudistusohjelmissa on otettava huomioon viimeisimmän laajentumispaketin sisältämät arvioinnit.
3. Uudistusohjelman on oltava yhdenmukainen EU:n kanssa käytävän talous- ja rahoitusvuoropuhelun yhteydessä komissiolle esitetyn viimeisimmän makrotalous- ja finanssipoliittisen kehyksen kanssa.
4. Uudistusohjelmien on oltava yhdenmukaisia tuensaajan liittymisprosessin yhteydessä määriteltujen uudistusprioriteettien ja muiden asiaan liittyvien asiakirjojen, kuten vakautus- ja assosiaatiosopimuksen, kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman, Pariisin sopimuksen mukaisen kansallisesti määritellyn panoksen ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen, kanssa ja tuettava niitä.
5. Uudistusohjelmassa on noudatettava 4 artiklassa vahvistettuja yleisiä periaatteita.
6. Komissio kehottaa tuensajia toimittamaan uudistusohjelmansa kolmen kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.

7. Jos tukivälineestä myönnettyä tukea jaetaan uudelleen, minkä johdosta tuensaaja saa lisätukea, komissio pyytää tuensaajaa toimittamaan kolmen kuukauden kuluessa tarkistetun uudistusohjelman tukivälineen jäljellä olevalle voimassaoloajalle.

12 artikla

Uudistusohjelmien rahoitusta koskevat periaatteet

1. Tukivälineellä kannustetaan kunkin tuensaajan uudistusohjelman täytäntöönpanoon asettamalla varojen vapauttamiselle maksuehtoja. Näitä maksuehtoja sovelletaan 6 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 6 artiklan 3 kohdan mukaisiin varoihin, ja ne esitetään laadullisina tai määrällisinä tavoitteina. Tällaiset tavoitteet kertovat edistymisestä tietyissä sosioekonomisissa uudistuksissa, mukaan lukien laajentumisprosessin perusasiat ja oikeusvaltioperiaate, jotka liittyvät 3 artiklassa vahvistettujen tukivälineen eri tavoitteiden saavuttamiseen viimeisimmän laajentumispaketin mukaisesti.

Maksuehtojen täyttyminen käynnistää varojen vapauttamisen osittain tai kokonaan täyttymisasteesta riippuen.
2. Jäljempänä 19 artiklassa tarkoitetun rahaston kautta toteutettavan rahoituksen osalta 1 kohdassa tarkoitettujen maksuehtojen täyttyminen muodostaa alustavan validoinnin. Varat maksetaan sen jälkeen, kun WBIF:n puitteissa avunantajien rahoitusosuuksien vastaanottoa varten perustetun yhteisrahaston rahastonhoitajilta on saatu maksupyyntö.
3. Makrotaloudellinen vakaus, moitteeton julkinen varainhoito sekä talousarvion läpinäkyvyys ja valvonta ovat yleisiä maksuehtoja, joiden on täytyttävä varojen vapauttamiseksi.

13 artikla

Uudistusohjelmien sisältö

1. Uudistusohjelmissa on esitettävä erityisesti seuraavat asiat, jotka on perusteltava:
 - a) toimenpiteet, jotka muodostavat johdonmukaisen, kattavan ja riittävän tasapainoisen vastauksen 3 artiklassa asetettuihin tavoitteisiin, mukaan lukien rakenneuudistukset, investoinnit ja tarvittaessa toimenpiteet ennakkoehdojen noudattamisen varmistamiseksi;
 - b) selvitys siitä, miten toimenpiteet vastaavat 11 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, strategioita, suunnitelmia ja ohjelmia;
 - c) selvitys siitä, missä määrin toimenpiteiden odotetaan edistävän ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista;
 - d) uudistusten ja investointien osalta alustava aikataulu ja suunnitellut varojen vapauttamisen maksuehdot eli laadulliset ja määrälliset tavoitteet, jotka on saavutettava 31 päivään joulukuuta 2027 mennessä;
 - e) järjestelyt, jotka koskevat tuensaajan toteuttamaa uudistusohjelman tehokasta seuranta- ja raportointia ja arviointia, mukaan lukien 2 kohdassa vahvistetut indikaattorit;
 - f) selvitys tuensaajan järjestelmästä, jolla ehkäistään, havaitaan ja korjataan tehokkaasti sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, lahjontaa ja eturistiriitoja sekä pannaan täytäntöön valtiontukien valvontasääntöjä;

- g) muut hyödylliset tiedot.
2. Uudistusohjelmat ovat tulosperusteisia ja sisältävät indikaattoreita, joilla arvioidaan edistymistä ohjelmissa asetettujen yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamisessa. Indikaattorit perustuvat kansainvälisesti sovittuihin indikaattoreihin ja jo saatavilla oleviin, tuensaajien politiikkoihin liittyviin indikaattoreihin, jos se on asianmukaista ja tarpeen. Indikaattoreiden on myös oltava mahdollisimman yhdenmukaisia liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) tuloskehykseen, EKKR+:n tulosten arviointikehykseen ja WBIF-kehykseen sisältyvien keskeisten yhteisten indikaattoreiden kanssa.

14 artikla

Komission arvio uudistusohjelmista

1. Komissio arvioi ilman aiheetonta viivytystä kunkin tuensaajan uudistusohjelman tai tarvittaessa siihen mahdollisesti tehtyjen muutosten aiheellisuutta, kattavuutta ja asianmukaisuutta. Arviointia tehdessään komissio tekee tiivistä yhteistyötä kyseisen tuensaajan kanssa ja voi esittää huomautuksia tai pyytää lisätietoja.
2. Arvioidessaan uudistusohjelmaa komissio ottaa huomioon asiaankuuluvat ja saatavilla olevat tuensaajaa koskevat analyyttiset tiedot, tuensaajan esittämät 13 artiklassa tarkoitetut perustelut ja asiat sekä muut merkitykselliset tiedot, kuten 11 artiklassa luetellut tiedot.
3. Komissio ottaa arvioinnissaan huomioon erityisesti seuraavat kriteerit:
 - a) vastaako uudistusohjelma merkityksellisellä, kattavalla, johdonmukaisella ja riittävän tasapainoisella tavalla 3 artiklassa vahvistettuihin tavoitteisiin;
 - b) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan edistymistä tuensaajan ja unionin välisen sosioekonomisen kuilun kuromisessa umpeen ja edistääkö se siten niiden taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää kehitystä ja tukeeko se lähentymistä unionin normien kanssa;
 - c) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan tuensaajan siirtymistä kestävään, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään sekä osallistavaan talouteen parantamalla alueellisia yhteyksiä, edistämällä vihreää siirtymää ja digitalisaatiota, myös biologista monimuotoisuutta, ja tehostamalla innovointia, koulutusta ja osaamista sekä laajempia työmarkkinoita;
 - d) voidaanko uudistusohjelman odottaa vahvistavan 3 artiklan 2 kohdan i alakohdassa määriteltyjä laajentumisprosessin perusasioita;
 - e) käsitelläänkö uudistusohjelmassa asianmukaisesti ennakko- ja maksuehtojen noudattamiseen liittyviä mahdollisia riskejä;
 - f) ovatko tuensaajan ehdottamat maksuehdot asianmukaisia ja vaativia, yhdenmukaisia viimeisimmän laajentumispaketin arvioinnin kanssa sekä riittävän mielekkäitä ja selkeitä, jotta varat voidaan vapauttaa, jos ehdot täyttyvät, ja ovatko ehdotetut raportointi-indikaattorit asianmukaisia ja riittäviä yleisissä tavoitteissa edistymisen seuraamiseksi ja siitä raportoimiseksi;
 - g) onko odotettavissa, että tuensaajan ehdottamien järjestelyjen avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineen varojen käyttöön liittyvät sääntöjenvastaisuudet, petokset, lahjonta ja eturistiriidat ja varmistaa, että

tukivälineestä ei myönnetä muiden unionin ohjelmien tai muiden avunantajien kanssa päällekkäistä rahoitusta.

4. Komissio voi käyttää asiantuntijoita apuna tuensaajien toimittamien uudistusohjelmien arvioinnissa.

15 artikla

Komission täytäntöönpanopäätös

1. Jos 14 artiklan mukainen arvio, joka koskee tuensaajan toimittamaa uudistusohjelmaa tai 16 artiklan mukaisesti toimittamaa ohjelman muutosta, on myönteinen, komissio hyväksyy sen täytäntöönpanopäätöksellä. Tämä täytäntöönpanopäätös hyväksytään 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tarkastelumenettelyllä.
2. Komission täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetaan uudistukset, jotka tuensaaja toteuttaa, tuettavat investointialat ja uudistusohjelmasta johtuvat maksuehdot, mukaan lukien alustava aikataulu.
3. Komission täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetaan myös
 - a) tuensaajan saatavilla olevien kokonaismäärärahojen ohjeellinen määrä ja 13 artiklan mukaisesti porrastetut suunnitellut erät, mukaan lukien ennakkomaksut, jotka vapautetaan, kun tuensaaja on täyttänyt tyydyttävästi niitä koskevat maksuehdot uudistusohjelman täytäntöönpanoon liittyvien laadullisten ja määrällisten tavoitteiden muodossa;
 - b) rahoituserien jakautuminen lainatukeen ja tukeen, jota ei makseta takaisin;
 - c) määräaika, johon mennessä uudistusten loppumaksua koskevat ehdot on täytettävä;
 - d) järjestelyt ja aikataulu uudistusohjelman seurannalle, raportoinnille ja täytäntöönpanolle, mukaan lukien 24 artiklan noudattamisen tarvittaessa edellyttämät toimenpiteet;
 - e) 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut indikaattorit, joilla arvioidaan edistymistä 3 artiklassa olevien yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamisessa.

16 artikla

Uudistusohjelmiin tehtävät muutokset

1. Jos tuensaaja ei objektiivisten olosuhteiden vuoksi enää pysty toteuttamaan uudistusohjelmaa osittain tai kokonaan, asiaa koskevat maksuehdot mukaan luettuina, tuensaaja voi ehdottaa uudistusohjelman muuttamista. Tällöin tuensaaja voi esittää komissiolle perustellun pyynnön muuttaa 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua täytäntöönpanopäätöstä kokonaan tai osittain.
2. Komissio voi muuttaa täytäntöönpanopäätöstä erityisesti ottaakseen huomioon saatavilla olevien määrien muutoksen 21 artiklassa säädettyjen periaatteiden mukaisesti.
3. Jos komissio katsoo, että uudistusohjelman muuttaminen on perusteltua tuensaajan esittämien syiden perusteella, komissio arvioi muutetun ohjelman 14 artiklan mukaisesti ja voi ilman aiheetonta viivytystä muuttaa 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua täytäntöönpanopäätöstä.

4. Muutoksessa komissio voi hyväksyä maksuehtojen määräaikojen jatkamisen vuoteen 2028 saakka. Tämä ei vaikuta 21 artiklan 8 kohdassa vahvistettuun lopulliseen määräaikaan.

17 artikla

Lainasopimus sekä lainanotto- ja lainanantotoimet

1. Komissiolle annetaan tukivälineestä lainojen muodossa myönnettävän tuen rahoittamiseksi valtuudet lainata tarvittavat varat unionin lukuun pääomamarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 a artiklan mukaisesti.
2. Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 220 artiklan 4 kohdassa säädetään, lainan nostot voi suorittaa WBIF tuensaajan puolesta. Takaisinperityt määrät siirretään tuensajalle.
3. Komissio tekee lainasopimuksen tuensaajan kanssa. Lainasopimuksessa vahvistetaan tukivälineestä lainan muodossa myönnettävän tuen enimmäismäärä, saatavuusaika ja yksityiskohtaiset lainaehdot. Laina-aika on enintään 40 vuotta lainasopimuksen allekirjoittamisesta alkaen.

Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 artiklan 5 kohdan lisäksi ja siitä poiketen lainasopimuksen on sisällettävä ennakkomaksujen määrä ja säännöt ennakkomaksujen selvittämisestä.

WBIF:n nostamien lainamäärien osalta lainasopimuksessa on myös

- a) määrättävä, että tuensaja antaa komissiolle peruuttamattomasti ja ehdoitta luvan suorittaa maksuja varoja hoitavalle yhteisölle kyseisen yhteisön pyynnöstä ja että komissio vapautuu maksuvelvoitteistaan tuensajaa kohtaan suorittamalla maksun kyseiselle yhteisölle;
- b) määrättävä tuensaajan velvollisuudesta vastata varojen hoidosta aiheutuvista kustannuksista ja mahdollisista maksuista komission ja varoja hoitavan yhteisön välillä sovittujen ehtojen mukaisesti.

18 artikla

Rahoitusvastuiden rahoittaminen

1. Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan 1 kohdan mukaisesti tämän asetuksen mukaisia lainoja koskeva rahoitusaste on 9 prosenttia, kun tämän asetuksen 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuuluvia varoja asetetaan saataville. Rahoitusvastuut rahoitetaan 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista määrärahoista.

Rahoitusvastuiden rahoitusta koskevat talousarviositoumukset tehdään viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2027. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan 2 kohdan viimeisessä virkkeessä säädetään, rahoitusvastuiden rahoitus suoritetaan asteittain ja saatetaan päätökseen viimeistään, kun lainat on maksettu ulos kokonaisuudessaan.

2. Rahoitusvastuiden rahoitus suoritetaan yhteiseen vararahastoon. Se voi myös kattaa makrotaloudellisena rahoitusapuna myönnettävät lainat asetuksen (EU) 2021/947 31 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Rahoitusastetta tarkistetaan vähintään kerran vuodessa tämän asetuksen voimaantulosta alkaen.

3. Siirretään komissiolle valta antaa 26 artiklan mukaisesti delegoitu säädös rahoitusasteen muuttamiseksi soveltaen asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan 2 kohdassa säädettyjä perusteita.

19 artikla

Länsi-Balkanin investointikehyksen mukaisten investointihankkeiden ja -ohjelmien täytäntöönpano

1. Jotta voidaan hyötyä EU:n rahoitustuen vipuvaikutuksesta lisäinvestointien houkuttelemiseksi, uudistusohjelmia tukevat infrastruktuuri-investoinnit toteutetaan WBIF:n kautta.
2. Edellä 15 artiklassa tarkoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetaan WBIF:n puitteissa saataville asetettavien varojen määrä.
3. Komissio toimittaa asiaankuuluvat investointihanke- tai ohjelmaehdotukset 21 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen hyväksymisen jälkeen asetuksen (EU) 2021/947 35 artiklan 8 kohdassa tarkoitetun WBIF:n operatiivisen johtoryhmän lausuntoa varten.
4. Vähintään 37 prosentilla WBIF:n kautta ohjattavasta rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, on edistettävä ilmastotavoitteita.
5. Tukivälineen puitteissa 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista määrärahoista myönnettävää rahoitusta, josta on vähennetty rahoitusvastuiden rahoituksen määrä, hallinnoidaan välillisesti ottaen huomioon investointijatkumo, ja se maksetaan vähitellen rahoitusosuuksina WBIF:n puitteissa avunantajien rahoitusosuuksien vastaanottamiseksi perustettuun yhteiseen rahastoon.
6. Rahoitusta ei myönnetä yhteisrahastosta tuettaviin investointeihin, ennen kuin 21 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu päätös on tehty.
7. Tukivälineestä 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen lainojen muodossa myönnettävä rahoitus on asetettava saataville WBIF:n kautta komission ja tuensaajien välisen lainasopimuksen nojalla 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Edellä 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yhteisrahaston hoitajat voivat esittää komissiolle kaikkien lainasopimusten osalta yhteensä enintään 12 maksupyyntöä vuodessa. Investointihankkeita ja -ohjelmia voidaan tukea kahdesta 1 kohdassa tarkoitetusta rahoituslähteestä sekä muista unionin ohjelmista ja välineistä edellyttäen, että tällainen tuki eri lähteistä, ohjelmista ja välineistä täydentää tukea eikä kata samoja kustannuksia.

20 artikla

Ennakkomaksut

1. Toimitettuaan uudistusohjelman komissiolle tuensaaja voi pyytää vapauttamaan ennakkomaksun, joka on enintään 7 prosenttia tästä tukivälineestä 6 artiklan 4 kohdan nojalla myönnettävästä kokonaismäärästä.
2. Komissio voi vapauttaa pyydetyn ennakkomaksun sen jälkeen, kun se on hyväksynyt 15 artiklassa tarkoitetun täytäntöönpanopäätöksen ja mainitut tukivälinettä koskeva sopimus ja lainasopimus ovat tulleet voimaan. Varat vapautetaan 21 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti ja edellyttäen, että 5 artiklassa säädetyt ennakkoehdot täyttyvät.

3. Ennakkomaksu voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä, ja maksuaikataulusta päättää komissio.

21 artikla

Maksuehtojen täyttymisen arviointi, varojen pidättäminen, vähentäminen ja uudelleenjakaminen, maksuja koskevat säännöt

1. Tuensaajan on esitettävä kahdesti vuodessa asianmukaisesti perusteltu pyyntö varojen vapauttamisesta määrällisiin ja laadullisiin tavoitteisiin liittyvien maksuehtojen täytyessä.
2. Komissio arvioi ilman aiheutonta viivytystä, onko tuensaaja täyttänyt tyydyttävällä tavalla 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetut maksuehdot. Näiden maksuehtojen tyydyttävä täytyminen edellyttää, että tuensaaja ei ole kumonnut toimenpiteitä, jotka liittyvät samoihin uudistuksiin, joiden osalta tuensaaja oli täyttänyt ehdot tyydyttävällä tavalla aiemmissa päätöksissä. Komissio voi käyttää apuna asiantuntijoita.
3. Jos komissio antaa myönteisen arvion kaikkien sovellettavien ehtojen tyydyttävästä täyttämisestä, se antaa ilman aiheutonta viivytystä päätöksen, jolla hyväksytään näitä ehtoja vastaavien varojen vapauttaminen. Päätöksessä vahvistetaan 6 artiklan 4 kohdassa vahvistetun jaon mukaisesti rahoitustukena saataville asetettavien varojen määrä, joka ohjataan suoraan kansalliseen talousarvioon, ja WBIF:n kautta saataville asetettavien varojen määrä. Näiden määrien osalta päätös muodostaa 12 artiklassa tarkoitetun edellytyksen suoraan kansalliseen talousarvioon ohjattavana rahoitustukena saataville asetettavien varojen määrälle ja 12 artiklassa tarkoitetun alustavan validoinnin WBIF:n kautta saataville asetettavalle määrälle.
4. Jos komissio antaa kielteisen arvion jonkin alustavan aikataulun mukaisen ehdon täyttymisestä, kyseisiä ehtoja vastaavat varat pidätetään. Pidätetyt määrät voidaan vapauttaa vasta, kun tuensaaja on myöhemmän esittämänsä varojen vapauttamista koskevan pyynnön yhteydessä perustellut asianmukaisesti, että se on toteuttanut tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vastaavat maksuehdot täyttyvät tyydyttävästi.
5. Jos komissio toteaa, että tuensaaja ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä 12 kuukauden kuluessa 6 kohdassa tarkoitetusta alustavasta kielteisestä arviosta, komissio vähentää rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, ja lainasta määrän, joka vastaa asianomaisia maksuehtoja. Ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana sovelletaan 24 kuukauden määräaika, jonka lasketaan alkavan 6 kohdassa tarkoitetun alustavan kielteisen arvioinnin antamisesta. Tuensaaja voi esittää huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa komission päätelmien antamisesta tiedoksi tuensaajalle.
6. Maksuehtoja, joita ei ole täytetty joulukuun 31 päivään 2028 mennessä, vastaavaa määrää ei makseta tuensaajille, vaan se vapautetaan tai peruutetaan saatavilla olevan lainatuen määrästä tapauksen mukaan.
7. Komissio voi vähentää rahoitustuen, jota ei makseta takaisin, määrää, muun muassa asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 102 artiklan mukaisesti kuittaamalla, tai kyseisen kohdan mukaisesti maksettavaa lainan määrää, jos on havaittu unionin taloudellisia etuja vahingoittavia sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, lahjontaa tai eturistiriitoja, joita tuensaaja ei ole korjannut, tai niihin liittyviä vakavia

huolenaiheita tai tukivälinettä koskevista sopimuksista tai lainasopimuksista johtuvan velvoitteen vakava laiminlyönti, myös OLAFin toimittamien tietojen perusteella.

8. Komissio voi päättää jakaa 6 tai 7 kohdan mukaisesti vähennetyt määrät uudelleen tukivälineen muiden tuensaajien kesken muuttamalla 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja täytäntöönpanopäätöksiä.
9. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 2 kohdassa säädetään, asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu maksun määräaika alkaa tukivälineestä myönnettävän rahoitustukena maksettavan rahoitusosuuden, joka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin, osalta päivästä, jona päätös, jossa hyväksytään maksun suorittaminen tuensaajalle, annetaan tiedoksi tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti.
10. Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 5 kohtaa ei sovelleta tämän asetuksen tämän ja 22 artiklan nojalla rahoitustukena suoritettaviin maksuihin, jotka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin.
11. Tämän tukivälineen nojalla myönnettävien varojen maksamisen edellytyksenä on saatavilla oleva rahoitus. Varat maksetaan erissä. Kukin erä voidaan maksaa kerralla tai useampina osierinä.
12. Rahoitustukena saataville asetettava määrä, joka ohjataan suoraan kansalliseen talousarvioon, maksetaan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen jälkeen lainasopimuksen mukaisesti.
13. Tuensaajan on esitettävä maksupyyntö lainasopimuksessa esitetystä muodosta, jotta lainan muodossa myönnettävä tukimäärä voidaan maksaa, riippumatta siitä, ohjataanko tuki suoraan kansalliseen talousarvioon vai WBIF:n kautta.
14. WBIF:n kautta saataville asetettu määrä maksetaan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen jälkeen, kun 13 kohdassa tarkoitettu maksupyyntö on esitetty ja WBIF:n puitteissa avunantajien rahoitusosuuksien vastaanottamista varten perustetun yhteisrahaston hoitajilta on saatu maksupyyntö.

IV LUKU

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen

22 artikla

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen

1. Komissio ja tuensaaja toteuttavat tukivälineen täytäntöönpanossa kaikki aiheelliset toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ottaen huomioon suhteellisuusperiaatteen ja ne olosuhteet, joissa tukivälinettä käytetään, 5 artiklan 1 kohdassa asetetut ennakkoehdot sekä erillisissä tukivälinettä koskevissa sopimuksissa vahvistetut ehdot, erityisesti petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemistä, havaitsemista ja korjaamista koskevat ehdot. Kunkin tuensaajan on sitouduttava pyrkimään tuloksellisten ja tehokkaiden hallinto- ja valvontajärjestelmien käyttöönottoon ja varmistettava, että aiheettomasti maksetut tai väärin käytetyt määrät voidaan periä takaisin.
2. Tukivälinettä koskevassa sopimuksessa on määrättävä seuraavista velvoitteista, joiden mukaan tuensaajan on

- a) tarkastettava säännöllisesti, että myönnetty rahoitus on käytetty sovellettavien sääntöjen, erityisesti petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemistä, havaitsemista ja korjaamista koskevien sääntöjen, mukaisesti;
 - b) toteutettava aiheelliset toimenpiteet unionin taloudellisia etuja vahingoittavien petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi, päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi ja oikeudellisten toimien toteuttamiseksi väärinkäytettyjen varojen perimiseksi takaisin, myös uudistusohjelmien mukaisten uudistusten ja investointihankkeiden tai -ohjelmien täytäntöönpanotoimenpiteiden osalta;
 - c) varmistettava tämän artiklan 1 kohdan soveltamiseksi ja erityisesti uudistusohjelmiin sisältyvien uudistusten täytäntöönpanoon liittyvien varojen käyttöä koskevia tarkastuksia varten riittävien tietojen kerääminen henkilöistä ja yhteisöistä, jotka saavat rahoitusta III luvussa tarkoitetun uudistusohjelman täytäntöönpanotoimenpiteisiin, ja pääsy näihin tietoihin;
 - d) nimenomaisesti valtuutettava komissio, OLAF, tilintarkastustuomioistuin ja tarvittaessa EPPO käyttämään oikeuksiaan asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 129 artiklan mukaisesti.
3. Tukivälinettä koskevassa sopimuksessa on määrättävä myös komission oikeudesta vähentää tukivälineestä myönnettävää tukea asianmukaisessa suhteessa ja periä takaisin tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen käytetyt määrät tai pyytää lainan ennen aikaista takaisinmaksua tapauksissa, joissa on kyse unionin taloudellisia etuja vahingoittavista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta tai eturistiriidoista, joita tuensaaja ei ole korjannut, tai tukivälinettä koskevasta sopimuksesta johtuvan velvoitteen vakavasta laiminlyönnistä. Päättäessään takaisinperinnän määrästä ja vähennyksestä tai ennen aikaisesti takaisin maksettavasta määrästä komissio noudattaa suhteellisuusperiaatetta ja ottaa huomioon unionin taloudellisia etuja vahingoittavan sääntöjenvastaisuuden, petoksen, lahjonnan tai eturistiriidan tai velvoitteen laiminlyönnin vakavuuden. Tuensaajalle annetaan mahdollisuus esittää huomautuksensa ennen tuen vähentämistä tai ennen aikaisen takaisinmaksun pyytämistä.
4. Tukivälineen varoja hoitavien henkilöiden ja yhteisöjen on ilmoitettava viipymättä komissiolle ja OLAFille kaikista epäillyistä petoksista, lahjonnasta, eturistiriidoista ja sääntöjenvastaisuuksista, jotka vahingoittaisivat unionin taloudellisia etuja.

23 artikla

Kansallisten sisäisten järjestelmien ja kansallisten tarkastusviranomaisien rooli

1. Rahoitustukena maksettavan tukivälineestä myönnettävän rahoituksen, joka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin, osalta komissio tukeutuu tuensaajien olemassa oleviin ja parannettuihin sisäisen valvonnan järjestelmiin, mukaan lukien kansalliset tarkastusviranomaiset ja tarvittaessa liittymistä valmistelevan tukivälineen puitteissa perustetut tuensaajien petostentorjunnan koordinoituvirastot.
- Uudistusohjelmien täytäntöönpanon ensimmäisinä vuosina asetetaan etusijalle uudistukset, jotka liittyvät neuvottelulukuun 32, erityisesti julkiseen varainhoitoon ja sisäiseen valvontaan sekä petostentorjuntaan, sekä lukuihin 23 ja 24, erityisesti

oikeudenkäytön, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden osalta, ja lukuun 8, erityisesti valtiontukien valvonnan osalta.

2. Tuensaajat raportoivat komissiolle viipymättä mahdollisista sääntöjenvastaisuuksista, mukaan lukien petokset, joista on tehty ensimmäinen hallinnollinen tai oikeudellinen päätelmä, ja pitävät komission ajan tasalla mahdollisten tällaisiin sääntöjenvastaisuuksiin liittyvien hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen etenemisestä. Tällainen raportointi on toteutettava komission perustamalla sähköisellä välineellä sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmää käyttäen.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut yhteisöt käyvät säännöllistä vuoropuhelua Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, OLAFin ja tarvittaessa EPPOn kanssa.
4. Komissio voi suorittaa kansallisen talousarvion toteuttamista koskevia yksityiskohtaisia järjestelmätarkastuksia, jotka perustuvat riskinarviointiin ja vuoropuheluun kansallisten tarkastusviranomaisten kanssa, ja antaa suosituksia järjestelmien parantamiseksi.
5. Komissio voi antaa suosituksia tuensaajalle kaikissa tapauksissa, joissa tuensaajan toimivaltaiset viranomaiset eivät sen näkemyksen mukaan ole toteuttaneet tarvittavia toimia ehkäistäkseen, havaitakseen ja korjatakseen petoksia, lahjontaa, eturistiriitoja ja sääntöjenvastaisuuksia, jotka ovat haitanneet tai uhkaavat vakavalla tavalla haitata tukivälineestä rahoitettujen menojen moitteetonta varainhoitoa, ja kaikissa tapauksissa, joissa se havaitsee tuensaajan viranomaisten käyttöön ottaman valvontajärjestelmän suunnitteluun ja toimintaan vaikuttavia puutteita. Asianomaisen tuensaajan on pantava tällaiset suositukset täytäntöön tai esitettävä perustelut sille, miksi se ei ole niin tehnyt.

V LUKU

Seuranta, raportointi ja arviointi

24 artikla

Seuranta ja raportointi

1. Komissio seuraa tukivälineen täytäntöönpanoa ja arvioi 3 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Täytäntöönpanon seurannan on oltava kohdennettua ja oikeassa suhteessa tukivälineen puitteissa toteutettaviin toimiin. Edellä 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen indikaattoreiden odotetaan auttavan komissiota tukivälineen seurannassa.
2. Edellä 9 artiklassa tarkoitetussa tukivälinettä koskevassa sopimuksessa vahvistetaan säännöt ja yksityiskohtaiset järjestelyt, joiden mukaisesti tuensaajien on raportoitava komissiolle 1 kohdan soveltamista varten.
3. Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomuksen edistymisestä tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamisessa.
4. Komissio toimittaa 3 kohdassa tarkoitetun kertomuksen 27 artiklassa tarkoitetulle komitealle.

25 artikla
Tukivälineen arviointi

1. Komissio tekee 31 päivän joulukuuta 2027 jälkeen mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2031 asetuksen jälkiarvioinnin. Jälkiarvioinnissa arvioidaan unionin panosta tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseen.
2. Jälkiarvioinnissa hyödynnetään OECD:n kehitysapukomitean hyvän käytännön periaatteita ja pyritään varmistumaan siitä, että tavoitteet on saavutettu, ja laatimaan suosituksia tulevien toimien parantamiseksi.

Komissio toimittaa jälkiarvioinnin havainnot ja päätelmät sekä omat huomautuksensa ja jatkotoimensa tiedoksi Euroopan parlamentille, neuvostolle ja jäsenvaltioille. Jälkiarvioinnista voidaan keskustella jäsenvaltioiden pyynnöstä. Tuloksia hyödynnetään tulevien ohjelmien ja toimien valmistelussa ja resurssien kohdentamisessa. Jälkiarviointi ja jatkotoimet asetetaan julkisesti saataville.

Komissio ottaa asetuksen nojalla myönnetyn unionin rahoituksen arviointiprosessiin mukaan kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, mukaan lukien tuensaajat, työmarkkinaosapuolet, kansalaisjärjestöt ja paikallisviranomaiset, siinä määrin kuin se on tarkoituksenmukaista, ja se voi tapauksen mukaan pyrkiä tekemään yhteisiä arviointeja jäsenvaltioiden ja muiden kumppanien kanssa niin, että myös tuensaajat osallistuvat niihin tiiviisti.

VI LUKU

Loppusäännökset

26 artikla
Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.
2. Siirretään komissiolle tämän asetuksen voimaantulopäivästä määräämättömäksi ajaksi 18 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä.
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 18 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyYTEEN.
4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
6. Edellä olevan 18 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat

ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kuukaudella.

27 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

28 artikla

Tiedotus, viestintä ja julkisuus

1. Komissio voi toteuttaa tiedotustoimia varmistaakseen uudistusohjelmissa tarkoitettuun rahoitustukeen myönnettävän unionin rahoituksen näkyvyyden, muun muassa toteuttamalla yhteisiä tiedotustoimia tuensaajien kanssa. Komissio voi tarpeen mukaan varmistaa, että tukivälineestä myönnettävästä tuesta tiedotetaan ja se tuodaan esille rahoitusta koskevan maininnan avulla.
2. Unionin rahoituksen saajien on ilmaistava rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys tapauksen mukaan muun muassa pitämällä esillä unionin tunnusta ja rahoitusta koskevaa asianmukaista mainintaa, jossa lukee ”Euroopan unionin rahoittama”, erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia, tarjoamalla eri ryhmille, mukaan lukien tiedotusvälineet ja suuri yleisö, kohdennettua johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista tietoa.
3. Komissio toteuttaa tiedotus- ja viestintätoimia, jotka koskevat tukivälinettä, tukivälineen nojalla toteutettuja toimia ja saavutettuja tuloksia. Tukivälineeseen osoitetuilla varoilla tuetaan myös unionin poliittisia painopisteitä koskevaa toimielinten tiedotusta sikäli kuin kyseiset painopisteet liittyvät 3 artiklassa tarkoitettuihin tavoitteisiin.

29 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

SÄÄDÖSEHDOTUKSEEN LIITTYVÄ RAHOITUSSELVITYS

1. PERUSTIEDOT EHDOTUKSESTA/ALOITTEESTA

1.1 Ehdotuksen/aloitteen nimi

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta

1.2 Toimintalohko(t)

EU:n suhteet muuhun maailmaan

1.3 Ehdotus/aloite liittyy

☒ uuteen toimeen

☐ uuteen toimeen, joka perustuu pilottihankkeeseen tai valmistelutoimeen¹⁹

☐ käynnissä olevan toimen jatkamiseen

☐ yhden tai useamman toimen sulauttamiseen tai uudelleen suuntaamiseen johonkin toiseen/uuteen toimeen

1.4 Tavoite (Tavoitteet)

1.4.1 Yleistavoite (Yleistavoitteet)

Tukivälineen strategisina tavoitteina on nopeuttaa Länsi-Balkanin talouksien sosioekonomista lähentymistä EU:n kanssa tukemalla uudistuksia ja kohdennettuja investointeja.

Tukivälineestä on tarkoitus tukea uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään Länsi-Balkanin taloudellista yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin ja alueellista taloudellista yhdentymistä, uudistuksia, jotka liittyvät laajentumisprosessin perusasioihin (kuten oikeusvaltioperiaate, julkiset hankinnat, korruption, petosten ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta) sekä mukautumista EU:n sääntöihin, normeihin, politiikkoihin ja käytäntöihin unionin jäsenyyttä silmällä pitäen.

1.4.2 Erityistavoite (Erityistavoitteet)

Tukivälineestä tuetaan toimenpiteitä, joilla

- nopeutetaan tuensaajien siirtymistä kestäviin ja osallistaviin talouksiin, jotka kykenevät kestämaan unionin sisämarkkinoiden kilpailupaineita, ja vakaaseen investointiympäristöön;
- edistetään alueellista taloudellista yhdentymistä erityisesti edistämällä yhteisten alueellisten markkinoiden luomista;
- edistetään tuensaajien taloudellista yhdentymistä unionin sisämarkkinoihin;
- tuetaan alueellista taloudellista yhdentymistä ja tiiviimpää yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin parantamalla alueen yhteyksiä Euroopan laajuisten verkkojen avulla;

¹⁹ Sellaisina kuin nämä on määritelty varainhoitoasetuksen 58 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa.

- nopeutetaan vihreää siirtymää vuonna 2020 hyväksytyn Länsi-Balkanin vihreän toimintaohjelman mukaisesti ottaen huomioon kaikki talouden alat, erityisesti energia-alan, mukaan lukien siirtyminen vähähiiliseen, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään kiertotalouteen;
- edistetään digitalisaatiota kestävä kehityksen ja osallistavan kasvun mahdollistajana;
- edistetään innovointia erityisesti pk-yritysten hyväksi sekä vihreän ja digitaalisaation tukemiseksi;
- edistetään laadukasta yleissivistävää ja ammatillista koulutusta, uudelleen- ja täydennyskoulutusta sekä työllisyystoimia;
- lujitetaan kehitystä laajentumisprosessin perusasioissa, mukaan lukien oikeusvaltioperiaate, demokratia sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen, muun muassa edistämällä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, parantamalla turvallisuutta, torjumalla petoksia, korruptiota, järjestäytyneitä rikollisuutta, rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, veronkiertoa ja veropetoksia; noudattamalla kansainvälistä oikeutta; vahvistamalla tiedotusvälineiden vapautta ja akateemista vapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä; edistämällä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua; edistämällä sukupuolten tasa-arvoa, syrjimättömyyttä ja suvaitsevuutta, jotta voidaan varmistaa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen;
- tehostetaan julkishallintoa ja tuetaan läpinäkyvyyttä, rakenneuudistuksia ja hyvää hallintoa kaikilla tasoilla, myös julkisen varainhoidon, julkisten hankintojen ja valtiontukien valvonnan aloilla; tuetaan aloitteita kansainvälisen oikeuden tukemiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi Länsi-Balkanin tuensaajamaissa sekä tähän työhön osallistuvia toimijoita.

1.4.3 Odotettavissa olevat tulokset ja vaikutukset

Selvitys siitä, miten ehdotuksella/aloitteella on tarkoitus vaikuttaa edunsaajien/kohderyhmän tilanteeseen

Tukivälineestä myönnettävän tuen odotetaan mahdollistavan sen, että tuensaajat voivat toteuttaa uudistuksia ja investointeja, joita tarvitaan niiden talouksien kilpailukykyyn parantamiseksi sekä alueen sisäisten yhteyksien ja unioniin lähentymisen lisäämiseksi.

Tukivälineen täytäntöönpanon olisi myös vahvistettava tuensaajien sisäisen valvonnan ja julkisen varainhoidon järjestelmiä sekä erityisesti oikeusvaltioperiaatteeseen ja korruption, petosten ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvien laajentumisprosessin perusasioiden kuntoon saamista.

1.4.4 Tulosindikaattorit

Selvitys siitä, millaisin indikaattorein ehdotuksen/aloitteen etenemistä ja tuloksia seurataan.

Tarkat indikaattorit määritellään uudistusohjelmassa ja lainasopimuksissa, jotka tehdään kunkin tuensaajan kanssa 12 ja 17 artiklan mukaisesti.

1.5 Ehdotuksen/aloitteen perustelut

1.5.1 *Tarpeet, joihin ehdotuksella/aloitteella vastataan lyhyellä tai pitkällä aikavälillä sekä aloitteen yksityiskohtainen toteutusaikataulu*

Vaikka tuensaajat ovat tiellä kohti EU-jäsenyyttä eri vaiheissa, niiden taloudellinen tuotos ja kilpailukyky ovat jääneet jälkeen EU:n tasosta. Tällä tukivälineellä tuettujen uudistusten ja investointien on tarkoitus nopeuttaa lähentymistä ja mukautumista EU:n normeihin sekä tiiviimpää taloudellista yhdentymistä alueella ja EU:n sisämarkkinoiden kanssa.

Tukivälineestä myönnettävän rahoituksen ennakkoehdtona on, että tuensaajat pitävät yllä ja kunnioittavat toimivia demokratian mekanismeja, noudattavat oikeusvaltioperiaatetta ja takaavat ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen. Toisena edellytyksenä on Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.

Komissio tarkistaa myös, että yleiset ehdot täyttyvät (makrotaloudellinen vakaus, moitteeton julkinen varainhoito, talousarvion avoimuus ja valvonta).

Rahoitusta saadakseen tuensaajien on laadittava uudistusohjelmat, jotka perustuvat niiden kasvustrategioihin, talouden uudistusohjelmiin, tarkistettuihin laajentumisen menettelytapoihin ja laajentumiskertomuksiin, jotka komissio hyväksyy täytäntöönpanopäätöksellä. Uudistusohjelmat sisältävät joukon uudistuksia ja investointialoja, joihin liittyy maksuehtoja ja tietty määrä rahoitusta. Maksuehdot kuvastavat edistymistä tietyissä sosioekonomisissa uudistuksissa, mukaan lukien laajentumisprosessin perusasioissa ja oikeusvaltioperiaatteissa. Kun uudistusohjelmat on hyväksytty ja asianmukaiset sopimukset on tehty, tuensaajat voivat saada ennakkorahoitusta.

Tukivälineen varoja vapautetaan puolivuositain tuensaajien pyynnöistä, joissa esitetään maksuehtojen tähtyminen ja toimiin liittyvien maksutapahtumien laillisuus ja sääntöjenmukaisuus sekä kertomus niiden tapausten jatkotoimista, joissa rahoitusta on hallinnoitu huonosti. Komissio asettaa varoja saataville pyynnöistä tekemänsä arvioinnin perusteella. Varat voidaan vapauttaa kokonaisuudessaan tai osittain tai pidättää kokonaan riippuen maksuehtojen tähtymisestä tyypeittäin. Pidätetyt varat voidaan jakaa uudelleen muiden tuensaajien kesken seuraavina vuosina.

Uudistusohjelmiin sisältyviä investointeja tuetaan WBIF:n kautta. Niihin liittyvät hankkeet tai ohjelmat toimitetaan WBIF:n operatiiviselle johtoryhmälle lausuntoa varten vasta sen jälkeen, kun komissio on arvioinut maksuehtojen tähtymisen ja vapauttanut varat, ja niihin sovelletaan asiaa koskevan WBIF:n ehdotuspyynnön sääntöjä.

Vuosina 2024–2027 on tarkoitus järjestää neljä vuotuista rahoituspyyntöä.

- 1.5.2 *EU:n osallistumisesta saatava lisäarvo (joka voi olla seurausta eri tekijöistä, kuten koordinoinnin paranemisesta, oikeusvarmuudesta tai toiminnan vaikuttavuuden tai täydentävyyden paranemisesta). EU:n osallistumisesta saatavalla lisäarvolla tarkoitetaan tässä kohdassa arvoa, jonka EU:n osallistuminen tuottaa sen arvon lisäksi, joka olisi saatu aikaan pelkillä jäsenvaltioiden toimilla.*

Unionin tason toimet ovat tarpeen, jotta voidaan nopeuttaa Länsi-Balkanin taloudellista lähentymistä EU:n kanssa alueen maiden tiellä kohti mahdollista unionin jäsenyyttä. Tuen tarve on niin suurta, että alueen tarvitsemaa pitkäkestoista ulkoista tukea ei yksikään jäsenvaltio tai yksittäinen avunantaja pysty antamaan yksin. Unionilla on ainutlaatuinen asema, jonka ansiosta se voi antaa alueelle monivuotista ulkoista tukea oikea-aikaisesti, koordinoitusti ja ennakoidusti. Unioni voi myös hyödyntää lainanottokapasiteettiaan ja antaa tuensaajille alueella edullista lainaa sekä avustuksia monivuotisella perspektiivillä.

- 1.5.3 *Vastaavista toimista saadut kokemukset*

Tukiväline jatkaa ja täydentää Länsi-Balkanille liittymistä valmistelevasta tukivälineestä (IPA III) annettavaa tukea, ja siinä hyödynnetään yhtä sen onnistuneista mekanismeista, Länsi-Balkanin investointikehystä. Molemmat välineet ovat osoittaneet, että EU:n rahoitus voi tarjota huomattavaa vipuvaikutusta, kun sitä käytetään yhdistettynä muiden rahoittajien tarjoaman rahoituksen kanssa. Tukiväline on kuitenkin muodoltaan erilainen, koska se perustuu suurelta osin unionin erinomaisen luottoluokituksensa ansiosta saamiin edullisiin lainoihin. Tukivälineessä hyödynnetään kokemuksia vuonna 2020 perustetusta elpymis- ja palautumistukivälineestä sekä hiljattain ehdotetusta Ukrainan tukivälineestä.

- 1.5.4 *Yhteensopivuus monivuotisen rahoituskehityksen kanssa ja mahdolliset synergiaedut suhteessa muihin kyseeseen tuleviin välineisiin*

Ehdotetun tukivälineen on tarkoitus muodostaa unionille oikeudellinen väline, jonka avulla se voi tukea Länsi-Balkanin sosioekonomista lähentymistä niiden matkalla kohti unionin jäsenyyttä. Tukivälineellä täydennetään liittymistä valmistelevasta tukivälineestä myönnettävää tukea, jossa keskitytään EU:n säännösten saattamiseen osaksi tuensaajien kansallista lainsäädäntöä ja valmistautumiseen jäsenyyteen liittyvien velvoitteiden kantamiseen.

Tämä uusi säädösehdotus uudistus- ja kasvutukivälineestä täydentää ehdotusta (COM(2023) 337) neuvoston asetukseksi vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehityksen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 muuttamisesta (ks. kohdat 1.5.5 ja 3.2.4).

Tukivälineen kokonaismäärä myönnetään lainoina ja tukena, jota ei makseta takaisin. Lainaosuus on enintään 4 miljardia euroa kaikkien tuensaajien osalta koko kaudella 2024–2027. Lainat taataan yhteisestä vararahastosta 9 prosentin rahoitusasteella. Lisäksi tarkistettua monivuotista rahoituskehystä koskevassa ehdotuksessa on esitetty, että tuen, jota ei makseta takaisin, määrä olisi 2 miljardia euroa, mukaan lukien rahoitus- ja hallintomenot.

1.5.5 *Arvio käytettävissä olevista rahoitusvaihtoehtoista, mukaan lukien mahdollisuudet määrärahojen uudelleenkohdentamiseen*

Unionin talousarviosta tuetaan jo mahdollisen EU:hun liittymisen valmistelua liittymistä valmistelevalta tukivälineestä (IPA III), joka kattaa Länsi-Balkanin ja Turkin ja joka perustuu avustuksiin, rahoituslähteiden yhdistämiseen ja talousarviotakuisiin. Rahoitus osoitetaan kokonaisuudessaan välttämättömiin laajentumiseen liittyvään mukauttamiseen ja valmisteluihin sekä talous- ja investointisuunnitelman täytäntöönpanoon liittyviin toimiin.

Ehdotetulla tukivälineellä pyritään nopeuttamaan ainoastaan Länsi-Balkanin sosioekonomista lähentymistä, ja se perustuu erilaiseen lähestymistapaan, jolla luodaan vahva yhteys uudistussitoumusten täyttämisen ja rahoituksen saannin välille. Myös sen rahoitusjärjestelmä on erilainen, koska kaksi kolmasosaa rahoituksesta tulee unionin ottamista ja tuensaajille siirtämistä lainoista.

Varmistaakseen tuensaajien uudistusohjelmissa yksilöityjen investointien sujuvan ja läpinäkyvän täytäntöönpanon komissio aikoo käyttää Länsi-Balkanin investointikehyksen testattua menetelmää sekä säilyttää edellä mainitut ehdot.

Koska kyseessä on täysin erilainen tukimekanismi, jonka kohteena ovat tietyt painopisteet alueella, ja koska IPA:n tavoitteet edellyttävät sille talousarviossa varattua rahoitusta kokonaisuudessaan, nykyisen välineen (IPA III) käyttö ei olisi käytännöllistä, kun taas varojen uudelleenkohdentaminen ei olisi mahdollista tämän välineen puitteissa.

1.6 **Ehdotetun toimen/aloitteen kesto ja rahoitusvaikutukset**

☒ **kesto on rajattu**

- ☐ toiminta alkaa [PP/KK]VVVV ja päättyy [PP/KK]VVVV.
- ☒ maksusitoumusmäärärahoihin kohdistuvat rahoitusvaikutukset koskevat vuosia 2024–2027 ja maksumäärärahoihin kohdistuvat rahoitusvaikutukset vuotta 2024 ja sen jälkeisiä vuosia.

☐ **kesto ei ole rajattu**

- Käynnistysvaihe alkaa vuonna VVVV ja päättyy vuonna VVVV,
- minkä jälkeen toteutus täydessä laajuudessa.

1.7 **Suunniteltu talousarvion toteuttamistapa / Suunnitellut talousarvion toteuttamistavat²⁰**

☒ **Suora hallinnointi**, jonka komissio toteuttaa käyttämällä

- ☐ yksiköitään, myös unionin edustustoissa olevaa henkilöstöään
- ☐ toimeenpanovirastoja

☐ **Hallinnointi yhteistyössä** jäsenvaltioiden kanssa

☒ **Välillinen hallinnointi**, jossa täytäntöönpanotehtäviä on siirretty

²⁰

Kuvaukset talousarvion eri toteuttamistavoista ja viittaukset varainhoitoasetukseen ovat saatavilla budjettipääosaston BUDGpedia-verkkosivuilla osoitteessa:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

- ☐ kolmansille maille tai niiden nimeämille elimille
- ☐ kansainvälisille järjestöille ja niiden erityisjärjestöille (tarkennettava)
- ☐ Euroopan investointipankille tai Euroopan investointirahastolle
- ☐ varainhoitoasetuksen 70 ja 71 artiklassa tarkoitetuille elimille
- ☐ julkisoikeudellisille yhteisöille
- ☐ sellaisille julkisen palvelun tehtäviä hoitaville yksityisoikeudellisille elimille, joille annetaan riittävät rahoitustakuut;
- ☐ sellaisille jäsenvaltion yksityisoikeuden mukaisille elimille, joille on annettu tehtäväksi julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden täytäntöönpano ja joille annetaan riittävät rahoitustakuut;
- ☐ sellaisille elimille tai henkilöille, joille on annettu tehtäväksi toteuttaa SEU-sopimuksen V osaston mukaisia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan erityistoimia ja jotka nimetään asiaa koskevassa perussäädöksessä.
- Jos käytetään useampaa kuin yhtä hallinnointitapaa, olisi annettava lisätietoja kohdassa ”Huomautukset”.

Huomautukset:

Asetuksen 8 artiklassa esitetään tukivälineen yksityiskohtaiset täytäntöönpanomuodot eli suora ja välillinen hallinnointi varainhoitoasetuksen mukaisesti.

2. HALLINNOINTI

2.1 Seuranta- ja raportointisäännöt

Ilmoitetaan sovellettavat aikavälit ja edellytykset.

Tarkemmat määrälliset ja laadulliset vaiheet määritellään uudistusohjelmissa (jotka komissio hyväksyy täytäntöönpanopäätöksellä), jotta maksuehtojen täyttymistä voidaan seurata. Tuensaaja toimittaa puolivuositain asianmukaisesti perustellun pyynnön ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen ja lainan vapauttamisesta. Pyyntöön on osoitettava täytäntöönpanopäätöksessä yksilöityjen indikaattoreiden perusteella, miten kyseiset ehdot on täytetty tyydyttävästi.

Lisäksi uudistusohjelmissa asetetaan seurantaindikaattorit, joiden avulla tuensaajien edistymistä tukivälineen yleisten ja erityisten tavoitteiden osalta voidaan seurata laajemmin ja siitä raportoida.

Komissio raportoi vuosittain Euroopan parlamentille, neuvostolle ja 27 artiklassa tarkoitetulle komitealle tukivälineestä myönnettyjen varojen käytöstä sekä edistymisestä tavoitteiden saavuttamisessa.

Komissio tekee myös asetuksen jälkiarvioinnin.

2.2 Hallinnointi- ja valvontajärjestelmä(t)

2.2.1 Perustelut ehdotetu(i)lle hallinnointitavalle(/-tavoille), rahoituksen toteutusmekanismille(/-mekanismeille), maksujärjestelyille sekä valvontastrategialle

Tukivälineen täytäntöönpanoa hallinnoidaan suoraan ja välillisesti. Osaa hallinnoidaan suoraan eli varat siirretään suoraan tuensaajavaltion talousarvioon, kun taas tietyt investoinnit kanavoidaan WBIF:n kautta, jolloin niitä hallinnoidaan välillisesti kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa.

Valvontastrategia mukautetaan kummankin pilarin täytäntöönpanoon seurannan, arvioinnin ja tarkastusten avulla. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten tuensaajat hoitavat niiden käyttöön asetettuja varoja. Varoja vapautetaan ennakoon sovitun puolivuositaisen aikataulun mukaisesti tuensaajien esittämistä pyynnöistä komission tarkistettua maksuehtojen täyttymisen.

Käytössä olevien valvontamekanismien monitasaisuus (ks. myös kohta 2.3) toimii yhtenäisenä kehyksenä, jonka avulla voidaan varmistaa, että kaikki aiheelliset toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ovat käytössä. Sillä varmistetaan, että suhteellisuusperiaate ja ne olosuhteet, joissa tukivälinettä käytetään, otetaan huomioon.

2.2.2 *Tiedot todetuista riskeistä ja niiden vähentämiseksi käyttöön otetuista sisäisistä valvontajärjestelmistä*

Rahoituksen osalta suurin riski liittyy siihen, että varojen maksamiseen kytketyt ehdot eivät täyty.

Tämän riskin lieventämiseksi otetaan käyttöön seuraavat toimenpiteet:

- komission arvio asiaankuuluvien maksuehtojen täyttymisestä ennen varojen maksamista ja mahdollisuus varojen pidättämiseen;
- tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen myönnetyn tuen vähentäminen tai pidättäminen tai siihen käytettyjen varojen takaisinperintä tapauksissa, joissa on kyse unionin taloudellisia etuja vahingoittavista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta ja eturistiriidoista, joita tuensaaja ei ole korjannut, tai tuensaajan kanssa tehdyistä sopimuksista johtuvan velvoitteen vakavasta laiminlyönnistä;
- rahoituksen keskeyttäminen, jos tuensaaja ei täytä 5 artiklassa asetettua ennakkoehtoa.

2.2.3 *Valvonnan kustannustehokkuutta (valvontakustannusten suhde hallinnoitujen varojen arvoon) koskevat arviot ja perustelut sekä arviot maksujen suoritusajankohdan ja toimen päättämisaikajankohdan odotetuista virheriskitasoista*

Rahoitus tuensaajille myönnetään varainhoitoasetuksen 125 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna rahoituksena, joka ei perustu kustannuksiin.

2.3 **Toimenpiteet petosten ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi**

Ilmoitetaan käytössä olevat ja suunnitellut ehkäisy- ja suojatoimenpiteet, esimerkiksi petostentorjuntastrategian pohjalta

Ehdotus sisältää erityissäännöksiä unionin taloudellisten etujen suojaamisesta. Tukivälineeseen liitetään vahva ja monitasoinen tarkastus- ja valvontajärjestelmä: Tuensaajien tarkastus- ja valvontajärjestelmät uudistetaan osana maiden uudistusohjelmiin kirjattuja uudistuksia. Lisäksi komissio voi suorittaa kansallisen talousarvion toteuttamista koskevia yksityiskohtaisia järjestelmätarkastuksia, jotka perustuvat riskinarviointiin ja vuoropuheluun kansallisten tarkastusviranomaisten kanssa, ja antaa suosituksia järjestelmien parantamiseksi. Myös OLAFilla, tilintarkastustuomioistuimella ja Euroopan syyttäjänvirastolla (EPPO) on oltava asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 mukaisesti tarvittavat valtuudet tehtäviensä hoitamiseen.

Tukivälineen investointiosan täytäntöönpanoa hallinnoidaan välillisesti kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa pilariarviointien ja niiden kanssa tehtyjen puitesopimusten pohjalta.

3. EHDOTUKSEN/ALOITTEEN ARVIOIDUT RAHOITUSVAIKUTUKSET

3.1 Monivuotinen rahoituskehys – kyseeseen tulevat menopuolen budjettikohdat

– Uudet perustettaviksi esitetyt budjettikohdat

Yli MRK:n enimmäis- määrien	Budjettikohta	Menolaji	Rahoitusosuudet			
	Numero	JM/EI- JM	EFTA- mailta	ehdokasmailta ja mahdollisilta ehdokasmailta	muilta kolmansilta mailta	muut käyttötarkoitukseensa sidotut tulot
Otsake 6	15.0301 – Länsi- Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline – Toimintamenot	JM	KYLLÄ	p.m.	KYLLÄ	KYLLÄ
Otsake 6	15.0302 – Länsi- Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline – Yhteisen vararahaston rahoittaminen	JM	KYLLÄ	p.m.	KYLLÄ	KYLLÄ
Otsake 6	15.010102 – Länsi- Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen tukimenot	JM	KYLLÄ	p.m.	KYLLÄ	KYLLÄ

3.2 Arvioidut vaikutukset määrärahoihin

3.2.1 Yhteenveto arvioituista vaikutuksista toimintamäärärahoihin

- ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä toimintamäärärahoja.
- ☒ Ehdotus/aloite edellyttää toimintamäärärahoja seuraavasti:

Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline – rahoitus* (miljoonaa euroa)					
Tuen tyyppi	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Avustukset, joita ei tarvitse maksaa takaisin	500	500	500	500	2 000
<i>josta hallintomenot</i>	7,5	7,5	7,5	7,5	30
Lainat	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
YHTEENSÄ**	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

* Tuen, jota ei makseta takaisin, ja lainojen vuotuinen ja kokonaisjakauma on pelkästään suuntaa-antava ja havainnollistava. Todellinen jakauma riippuu vuosittaisista päätöksistä.

** Taulukossa oletetaan, että maksusitoumusmäärärahat ovat yhtä suuret kuin maksumäärärahat. Esitys on pelkästään havainnollistava. Todellinen jakauma määritetään vuotuisten tarpeiden perusteella.

3.2.2 Yhteenveto arvioituista vaikutuksista toimintamäärärahoihin (miljoonaa euroa)

	Vuosi 2024 ²¹	Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	YHTEENSÄ
Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKE 6					
15.0301 – Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline – Toimintamenot	402,55	402,55	402,55	402,55	1 610,2
15.0302 – Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline – Yhteisen vararahaston rahoittaminen	90	90	90	90	360
Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKE 6, välisumma	492,55	492,55	492,55	492,55	1 970,2

3.2.3 Yhteenveto arvioituista vaikutuksista hallintomäärärahoihin

- ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä hallintomäärärahoja.
- ☒ Ehdotus/aloite edellyttää hallintomäärärahoja seuraavasti:

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

	Vuosi 2024 ²²	Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	YHTEENSÄ
--	--------------------------	------------	------------	------------	----------

Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKE 7					
Henkilöresurssit	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Muut hallintomenot	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKE 7, välisumma	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKKEESEEN²³ sisällymättömät					
--	--	--	--	--	--

²¹ Vuosi 2024 on ehdotuksen/aloitteen toteutuksen aloitusvuosi.

²² Vuosi 2024 on ehdotuksen/aloitteen toteutuksen aloitusvuosi.

²³ Tekninen ja/tai hallinnollinen apu sekä EU:n ohjelmien ja/tai toimien toteuttamiseen liittyvät tukimenot (entiset BA-budjettikohdat), epäsuora ja suora tutkimustoiminta.

Henkilöresurssit	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Muut hallintomenot	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKKEESEEN 1– 7 sisältymättömät, välisumma	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

YHTEENSÄ	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020
-----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Henkilöresursseja ja muita hallintomenoja koskeva määrärahatarve katetaan toimen hallinnointiin jo osoitetuilla pääosaston määrärahoilla ja/tai pääosastossa toteutettujen uudelleenjärjestelyjen tuloksena saaduilla määrärahoilla sekä tarvittaessa sellaisilla lisäresursseilla, jotka toimea hallinnoiva pääosasto voi saada käyttöönsä vuotuisessa määrärahojen jakomenettelyssä talousarvion puitteissa.

3.2.3.1 Henkilöressurssien arvioitu tarve

- ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä henkilöressursseja.
- ☒ Ehdotus/aloite edellyttää henkilöressursseja seuraavasti:

Arvio kokoaikaiseksi henkilöstöksi muutettuna

	Vuosi 2024	Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027
○ Henkilöstötaulukkaan sisältyvät virat/toimet (virkamiehet ja väliaikaiset toimihenkilöt)				
20 01 02 01 (päätoimipaikka ja komission edustustot EU:ssa)	6	6	6	6
20 01 02 03 (EU:n ulkopuoliset edustustot)				
01 01 01 01 (epäsuora tutkimustoiminta)				
01 01 01 11 (suora tutkimustoiminta)				
Muu budjettikohta (mikä?)				
○ Ulkopuolinen henkilöstö (kokoaikaiseksi muutettuna) ²⁴				
20 02 01 (kokonaismäärärahoista katettavat sopimussuhteiset toimihenkilöt, kansalliset asiantuntijat ja vuokrahenkilöstö)				
20 02 03 (sopimussuhteiset ja paikalliset toimihenkilöt, kansalliset asiantuntijat, vuokrahenkilöstö ja nuoremmat asiantuntijat EU:n ulkopuolisissa edustustoissa)				
15.010102 – Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen tukimenot	– päätoimipaikassa	9	9	9
	– EU:n ulkopuolisissa edustustoissa	9	9	9
Muu budjettikohta (mikä?)				
YHTEENSÄ	24	24	24	24

Henkilöressursseja ja muita hallintomenoja koskeva määrärahararve katetaan toimen hallinnointiin jo osoitetuilla pääosaston määrärahoilla ja/tai pääosastossa toteutettujen uudelleenjärjestelyjen tuloksena saaduilla määrärahoilla sekä tarvittaessa sellaisilla lisäressursseilla, jotka toimea hallinnoiva pääosasto voi saada käyttöönsä vuotuisessa määrärahojen jakomenetelyssä talousarvion puitteissa.

Kuvaus henkilöstön tehtävistä:

Virkamiehet ja väliaikaiset toimihenkilöt	Haettujen kokoajkaisten työntekijöiden tehtäviin kuuluvat toimintalinjojen kehittäminen, oikeudelliset kysymykset erityisesti hankintojen osalta, varainhoito, sopimusten hallinnointi, tarkastus, valvonta, raportointi ja arviointi.
Ulkopuolinen henkilöstö	Haettujen kokoajkaisten työntekijöiden tehtäviin kuuluvat toimintalinjojen kehittäminen, oikeudelliset kysymykset erityisesti hankintojen osalta, varainhoito, sopimusten hallinnointi, tarkastus, valvonta, raportointi ja arviointi.

²⁴ Sopimussuhteiset toimihenkilöt, paikalliset toimihenkilöt, kansalliset asiantuntijat, vuokrahenkilöstö ja nuoremmat asiantuntijat EU:n ulkopuolisissa edustustoissa.

3.2.4 Yhteensopivuus nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen kanssa

Ehdotus/aloite

- ☐ voidaan rahoittaa kokonaan kohdentamalla menoja uudelleen monivuotisen rahoituskehyksen kyseisen otsakkeen sisällä.

Selvitys rahoitussuunnitelmaan tarvittavista muutoksista, mainittava myös kyseeseen tulevat budjettikohdat ja määrät. Merkittävät rahoitussuunnitelman muutokset on esitettävä Excel-taulukkona.

- ☐ edellyttää monivuotisen rahoituskehyksen kyseiseen otsakkeeseen sisältyvän kohdentamattoman liikkumavaran ja/tai monivuotista rahoituskehystä koskevassa asetuksessa määriteltyjen erityisvälineiden käyttöä.

Selvitys tarvittavista toimenpiteistä, mainittava myös kyseeseen tulevat rahoituskehyksen otsakkeet, budjettikohdat ja määrät sekä ehdotetut välineet.

- ☒ edellyttää monivuotisen rahoituskehyksen tarkistamista.

Tämä uusi säädösehdotus uudistus- ja kasvutukivälineestä täydentää ehdotusta (COM(2023) 337) neuvoston asetukseksi vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU) 2020/2093 muuttamisesta. Kyseistä asetusta on tarpeen muuttaa otsakkeen 6 vuosien 2024–2027 määrärahojen kasvattamiseksi, jotta tukivälineestä voidaan myöntää tukea, jota ei makseta takaisin, ja rahoittaa lainojen muodossa annettavaa tukea.

3.2.5 Ulkopuolisten tahojen rahoitusosuudet

Ehdotus/aloite

- ☒ rahoittamiseen ei osallistu ulkopuolisia tahoja
- ☐ rahoittamiseen osallistuu ulkopuolisia tahoja seuraavasti (arvio):

Määrärahat, milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

3.3 Arvioidut vaikutukset tuloihin

- ☐ Ehdotuksella/aloitteella ei ole vaikutuksia tuloihin.
- ☒ Ehdotuksella/aloitteella on vaikutuksia tuloihin seuraavasti:
 - ☐ vaikutukset omiin varoihin
 - ☒ vaikutukset muihin tuloihin
 - tulot on kohdennettu menopuolen budjettikohtiin ☒

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta:	Käytettävissä olevat määrärahat kuluvana varainhoitovuonna	Ehdotuksen/aloitteen vaikutus ²⁵						
		Vuosi N	Vuosi N+1	Vuosi N+2	Vuosi N+3	ja näitä seuraavat vuodet (ilmoitetaan kaikki vuodet, joille ehdotuksen/aloitteen vaikutukset ulottuvat, ks. kohta 1.6)		
Momentti		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

²⁵

Perinteiset omat varat (tulli- ja sokerimaksut) on ilmoitettava nettomääräisinä eli bruttomäärästä on vähennettävä kantokuluja vastaava 20 prosentin osuus.